

JULI THY

19 78
X

AMTETS
STØRSTE
specialmagasin
i dametøj

Lorentzen

Telf. Thisted (07) 92 28 33

Vi ses i Thisted
og mødes i →

Thisted

Telf. (07) 92 24 33

JUL I THY

1978

48. ÅRGANG

UDGIVET AF ERIK A. LAURIDSEN OG JØRGEN MILTERSEN, THISTED

Forhandles uden for Thy, Han Herred og Mors af
Danske boghandleres Kommissionsanstalt, Siljagade 6-8, 2300 København S.

JUL I THY 1978

48. ÅRGANG

Redigeret af Jørgen Miltersen

Indholdsfortegnelse

<i>I barndommens land</i>	
Kongelig kammersanger Einar Nørby fortæller	3
<i>Fra Sjørring Volde til Vesterhav</i>	
Af M. A. Goldschmidt	8
<i>Hans grundsætninger: Arbejde og sparsommelighed</i>	
Af Jørgen Miltersen	15
<i>Stille Bedste, 5. afsnit af »På flugt for sandet«</i>	
Af Mette Fastrup	18
<i>Havde Washington sit navn fra Hvass i Vigsø?</i>	
Af Jørgen Miltersen	24
<i>Tre døgn i en klostercelle</i>	
Af Mette Fastrup	26
<i>De ventede trofast på hinanden</i>	
Af Jørgen Miltersen	30
<i>Træd varsomt</i>	
Af Mette Fastrup	32
<i>Fra det gamle album .....</i>	33
<i>Året, der svandt .....</i>	49
<i>Brev til Jul i Thy .....</i>	61
<i>Annoncer .....</i>	62

Forsidetegning: Redningsbåden kommer til land (Efter akvarel af Carl Lundblad)
Fotografier af Tage Jensen m. fl.

ISBN 87 85131 067

Eftertryk uden aftale ikke tilladt

Thisted Bogtrykkeri

Med Einar Nørby i barndommens land

Strofer fra Jeppe Aakjærs »Der dukker af disen min fædrene jord« var kongelig kammersanger Einar Nørbys udgangspunkt, da han blev interviewet af Holger Sindbæk til serien »I barndommens land«. Med udgangspunkt i denne samtale fortæller Einar Nørby om sin barndom i Thisted, om sit møde med sang og musik:

– Jeg er født i Vestergade i Thisted den 8. maj 1896 – i nr. 29, men dengang havde man ikke numre på husene. Man sagde i dette tilfælde »Slagter Eierholms ejendom«. Mine forældre, lærer Niels Nørby og hustru, Kirstine, født Maltesen, boede på kvisten. Et par år efter indflytningen fik de en lejlighed på Møllevej, og der kom to søstre til verden. Dengang var der flere møller, som blev brugt til deres oprindelige formål – at male korn – blandt andet Vinthersmølle og Mellemmølle. Man udnyttede vindkraften.

I 1902 lod min far bygge en villa ved Hundborgvej. Den kom til at hedde »Vesterled« – en særdeles god betegnelse, da det var én af de første bebyggelser i den vestlige del af byen. Min mor, som gav villiaen navn, havde tænkt på romancen »Der står et slot i Vesterled« – en meget høreværdig sang, navnlig i Vilhelm Herolds udførelse. I »Vesterled« blev min yngste søster født.

Vestergade så noget anderledes ud først i

Kongelig kammersanger Einar Nørby, født i Thisted 8. maj 1896, søn af lærer Niels Nørby og hustru, Kirstine. Han debuterede i 1928 som Mefistofeles på Det kongelige Teater og blev kammersanger i 1939. Han fik mange hovedroller på Det kgl. Teater og blev opfordret til at medvirke ved talrige oratorieopførelser. Navnet Nørby har familien fra Nørby i Tved Sogn. Einar Nørbys bedstefar var Niels Christian Nielsen Nørby fra Hillerslev, død 1932, hans oldefar Niels Jørgensen Nørby fra Nørby i Tved, død 1874.

dette århundrede. Gaden var brolagt, og over rendestene var der gangbræt ind til de forskellige butikker. Der var også store træer i Vestergade på den tid.

Der var i vort hjem et meget harmonisk familieliv med blandt andet musiske glæder, som jeg senere kom til at høste gavn af. Jeg tror ikke, jeg havde sangstemme på det tidspunkt, hvorimod min kone, Guldborg, fortæller, at vor søn, Claus kunne nynne, da han var to år. Jeg kan endda huske, hvad han sang. Det var strofer af »Glade jul«.

Min far var lærer ved Borgerskolen og ved Teknisk Skole. Min mor var datter af højskoleforstander Maltesen i Vrigsted – en lille landsby i nærheden af Horsens. I mit hjem kom mange forskellige mennesker. Min far havde noget med foredragsforeningen at gøre, og jeg husker en gammel mand, der hed Morten Eskesen. Han var en dansk skolemand, født i 1826 og død 1913 i Horsens. Han var ekspert i at rejse rundt i landet, synge og fortælle de mange epos, som Grundtvig var en mester i. Man stiftede f. eks. bekendtskab med lange, bibelske historier og forklaringer om »Kong Farao, der var en ugudelig krop«. Morten Eskesen var en gammel og meget skægget mand, han lignede Wotan i »Wal-kyrien«.

Min far var født på Mors, min bedstefar i Hillerslev. Hans far var gårdejer og sognefoged. Han havde fået tilnavnet Nørby efter sit hjemsted i Tved sogn, da han var inde for at aftjene sin værnepligt som dragon i Randers. Han var soldat i seks år. Det var lang tid for ham at være borte fra sit hjem og sin landbrugsbedrift.

I min barndom var Hotel Thy Thisted kulturcentrum. Der så man skuespil. Det foregik i en sal, der blev brugt til meget andet, bl. a. auktioner over dyr, f. eks. får. Skue-

spilleren Rasmus Christiansen, som var min gode ven, har fortalt, at det engang imellem var svært at komme til orde på scenen, fordi man kunne høre dyrene bræge uden for. Når skuespillerne gjorde vrøvl, blev det sagt, at det skulle blive rettet i næste akt!

Rasmus Christiansen har i øvrigt fortalt mange andre oplevelser fra sine rejser i provinsen. Han kunne huske, at når man kom til Thisted, kunne man få fuld forplejning, kost og logi, for 2 kr. om dagen. Det slår os nu, når vi ved, hvad det koster at få Det kongelige Teater til Thisted for at opføre opera.

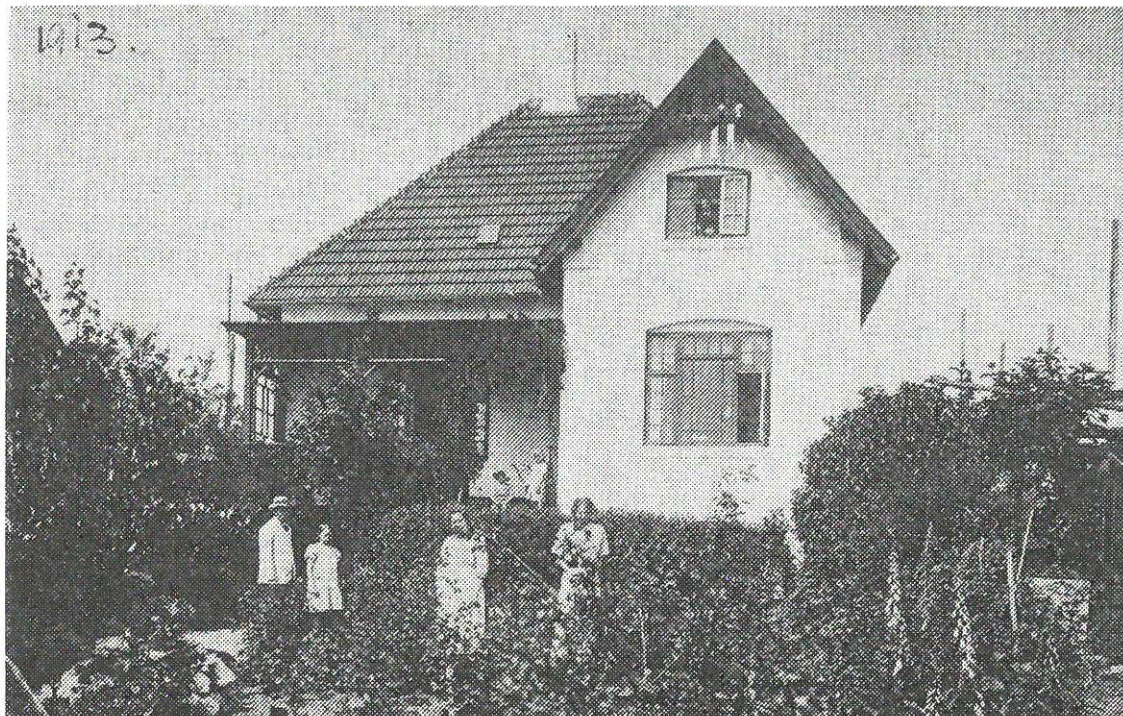
Jeg har hørt og set de dejligste skuespil og vaudeviller og store dramatiske stykker på Hotel Thy. Det var meget spændende, for bag efter kunne vi se personerne, bl. a. Christian IV i »Elverhøj«, trække frisk luft ude i gården. Jeg har bl. a. set Olaf Poulsen spille på Hotel Thy.

Musiklivet formede sig for mit vedkommende sådan, at mit hjem var musikalsk i den forstand, at min mor spillede klaver og min far violin. Min mor spillede og sang for os om aftenen. Det var dengang, da der hverken var radio eller fjernsyn. Vi brugte Danmarks Melodibog.

Vi havde noget, der hed »mørkning«. Vi sad ved den åbne kakkellovn og så ind på risten og den dejligt varmende ild. Det var en afslappet tilværelse. Man tænkte ikke på det dengang, men bag efter kan jeg erindre denne dejlige oplevelse.

Jeg fik en klaverlærerinde, som forlangte, at jeg ikke blot skulle ramme de rigtige tangenter. Jeg skulle også have rene negle. Havde jeg ikke det, slog hun mig over fingrene. Undervisningen blev afbrudt på et aller andet tidspunkt. Det har jeg fortrudt, men der kom senere en dame med et klaver i vejen, min kone Guldborg, som har akkompagneret mig gennem et langt liv og været mig en uvurderlig støtte.

Familien Nørby i haven til villaen »Vesterled« ved Hundborgvej i 1913. Det er Einar Nørby, der stikker hovedet frem i gavlvinduet på 1. sal.

I Thisted havde vi en præst, der hed Jac. Hansen. En datter af ham lever endnu. Det er Marie Garnæs Kramer. En anden datter, Helene, blev gift med min morbror.

Præstefamilien boede i en aldeles dejlig præstegård i Asylgade, hvor man dyrkede megen musik. Børnene spillede og sang, og de spillede komedie. Moster Helene var den, der først sang Schubert for mig. Hun kunne synge mange af Schuberts lieder, og hun satte mig på sporet af den gren af musikken, der senere kom til at betyde så meget for mig. Der blev ikke blot sunget. Man talte også om, hvad det var man sang, så teksterne blev nærværende.

I skolen spillede jeg fløjte. Når vi marcherede ned til badeanstalten i Dragsbæk for at dykke ned i det dengang så rene vand, var der en tromme og fløjte med. Senere kom jeg i FDF-orkestret. Vi havde dengang en musikdirektør i Thisted, som hed Rostrup Andersen. Han lærte mig at spille basun. Det var et

stort instrument af messing, og jeg fik min søster til at pudse det for 5 øre!

Jeg havde en meget elsket lærer i skolen, P. L. Hald. Han var dirigent for FDFs orkester. Jeg skylder ham ikke blot det, han lærte mig i dette orkester, men navnlig er jeg ham taknemlig for, hvad han har beriget mig med inden for arkæologi. Han var en af disse sjældne lærere, som forstod drengene. Han var leder af museet, og han tog os med, når der var noget, der skulle udgraves: »Nu skal I se drenge«.

Jeg har været med til at finde mange oldsager. Vi foretog mange ekskursioner og fotograferede. Han sagde til mig: »Du har et kamera. Tag det med«. På Thisted Museum er der adskillige billeder, som jeg har taget.

Undertiden gik vi to og to ud under Silstrup Bakker, og jeg erindrer, at vi fandt en

stor vandreblok med skurestriber. Da Hald havde sagt, at den ville han gerne have, allierede jeg mig med en af mine venner, og vi bar stenen ind på museet, som dengang lå i Skolegade. Det var sent om aftenen, da vi kom, og Hald blev meget overrasket. Stenen findes stadig på museet.

I Thisted var der dengang en læge, der hed Tolderlund. Hans frue, Ingerborg Tolderlund, var den, der angav den musiske tone. Hun var med til at stifte musikforeningen, som havde mange medlemmer. I musikforeningen hørte jeg Peder Møller, Louis Jensen og Agnes Adler. Jeg hørte Tenna Kraft og

Lærer Niels Nørby, hans hustru Kirstine og deres børn i en stue i villaen »Vesterled« i 1907. Det er Einar og Ellen, der står op, Agnethe sidder på stolen og Gerda på moderens skød.

Albert Høeberg, som jeg senere kom til at synge meget med på Det kgl. Teater. Endvidere hørte jeg strygekvartetter og klaver-sonater.

Det var fru Tolderlund, der foranledige, at disse kunstnere kom til byen. Hun havde også den gode ide, at man skulle have oplæsning. Jeg har bl.a. hørt Herman Bang læse op, men ikke mindst koncerterne var meget nyttige for mig. Der blev lagt en sangbund i mig, som jeg senere fik brug for og glæde af.

Da jeg kom til København, sagde min gode, desværre afdøde ven, Jacob Paludan, til mig:

» Du skulle tage undervisning i sang«. Det gjorde jeg så i nogle år, og jeg aflagde prøve på Det kongelige Teaters Operaskole i 1925. Jeg blev antaget og fik min debut som Mefistofeles i Gounods »Faust« den 13. maj 1928. Vilhelm Herold var min lærer på operaskolen, og han blev senere min gode ven.

Da scenen i tilknytning til Hotel Aalborgs teatersal skulle indvies 4. oktober 1933, var hele Det kongelige Teater i Thisted med »Figaros Bryllup« af Mozart, og jeg sang Figaro.

I 1953 sang jeg ingen Figaro. Da var Det kgl. Teater i Thisted i anledning af den genoplivede musikforenings 10 års jubilæum. Da var det en meget initiativrig mand i Thisted, landinspektør Poul Boe, der stod for arrangementet. Han har gjort et utroligt stort og uselvsk arbejde. Han har præget musiklivet i Thisted i mange år, og han fortjener megen tak for dette store arbejde.

På Storetorv var der i min barndom ganske dejlige bygninger, hvor der nu ligger nogle store cementkolosser. Torvet var et torv, hvor der handledes. Nu er det en stor parkeringsplads, som er glimrende, hvis man har brug for det. Thisted har ikke mange gamle bygninger tilbage. De fleste er brændt eller erstattet af nye, der ikke altid er lige smukke.

De gamle bygninger fra 1880'erne og tidligere passede bedre end i miljøet.

Når min kone og jeg kommer til Thisted, foretager vi en pilgrimsvandring rundt i byen. Jeg fortæller om, hvordan det var i min barndom. Vi går over på kirkegården og ser på J. P. Jacobsens grav. Den kunne være smukkere. »Der burde have været roser«.

Vi går ned til Dragsbæk, hvor der i min barndom var en virkelig strand, hvor fiskerne trak deres garn eller vod op over landevejen. Når de fik sildinger op i tusindvis sagde de:

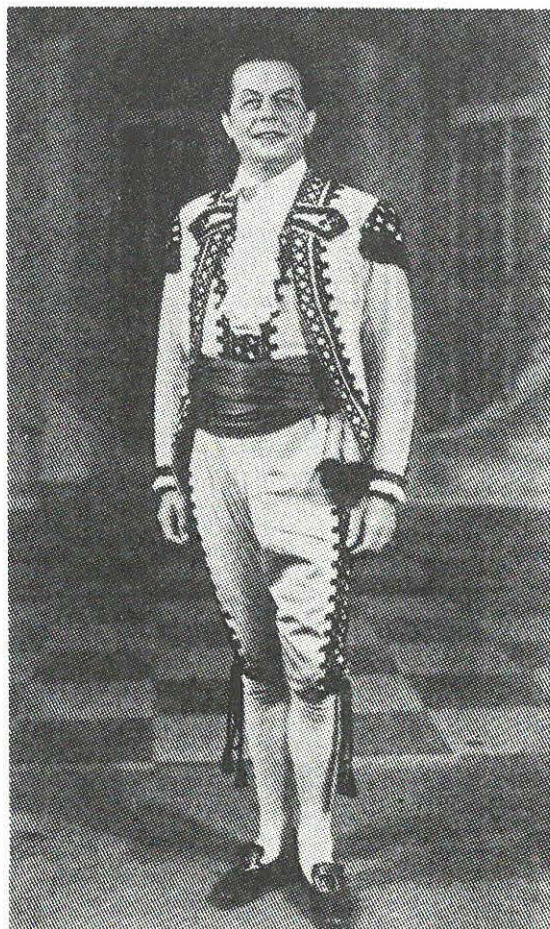
Tag du bare en luefuld med hjem!

Jeg havde en ganske dejlig barndom i »Vesterled« i Thisted. Jeg er blot ked af, at min mor døde for tidligt til, at hun kunne nå at høre mig på en scene. Hun ville have glædet sig. Hun tog del i alle vore glæder og sorger, og hun syntes, jeg var god til at synge, i hvert fald de få sange, der blev lejlighed til at synge inden hendes død i 1919.

Jeg har en dejlig erindring om mit barndomshjem, og ikke mindst i julen går mine tanker tilbage til den lille by, hvor far kom kørende hjem med et juletræ fra gartner Lynge, tror jeg han hed. Det kostede vist 25 øre.

Einar Nørby.

Einar Nørby som Figaro i 1953, da han fejrede 25 års jubilæum ved Det kongelige Teater og optrådte i sin fødeby.

Fra Sjørring Volde til Vesterhav

Kaptajn Jagd har løftet skatten

Kalf Blik red en søndag til Kirke i Vang

Hr. Bolvig slog smugler til jorden

I Jul i Thy 1973 gav stiftamtmand Florian Martensen-Larsen en skildring af forfatteren Meir Aron Goldschmidt og omtalte hans »Dagbog fra en rejse på Vestkysten af Vendsyssel og Thy« 1865.

»Han gav os et fint affotograferet billede af en dansk egn, vel det bedste, vi ejer af den«, skrev Martensen-Larsen.

I år bringer vi Goldschmidts dagbog i sin helhed, taget fra »M. Goldschmidt i folkeudgave« ved rådhusbibliotekar Julius Salomon. Gyldendalske Boghandel 1909:

Denne Dagbog er nu ved de historiske Tilføjninger voxet saadan, at den vilde blive for stor og dyr, hvis Optegnelserne fra Thy meddeltes i Fuldstændighed. Jeg skal desaa forkorte og udelade betydeligt og kan saa meget hellere gjøre dette, som det Sted, hvor jeg opholdt mig længst, Faddersbøl ved Sjørring Sø, i Grunden bedre passer til en Roman end til en Dagbog.

I Sjørring Kirkedør hænger som en Slags Haandtag en ret besynderlig udarbejdet, halv

Jernring. Ifølge Sagnet – der ligner hint fra Konhøjen ved Hjørring – drømte en Mand, at der blev vist ham Kjendingstegn paa et Sted i Søen, hvor en Skat laa skjult. Han fandt Stedet, fiskede ogsaa en Kiste op, men i det Øjeblik, han greb i dens Ring, sank Skatten tilbunds igjen, og han beholdt kun Ringen, som han ophængte i Kirkedøren. Sagnet er gaaet i Opfyldelse: Kaptajn Jagd har løftet Skatten, og udtømt Søen og indvundet dens rige, fede Bund til Eng og Agerland; men selv har han ved særegne Omstændigheder i Øjeblikket kun Kistens Ring ihænde, dog, han holder godt Haand i Hanke, og forhaabenlig skal nok mere følge med.

Den genialt udtænkte Plan til Udtørring af en saa stor (1 Mil lang) Sø, det usædvanlige Værk, de store Kanaler og Sluser, den indvundne Bund, de stærke Bygninger, der staa, hvor før var Sand eller Sø, Kvæget, der græsser i Søbunden, Plantagen, som vel bærer Spor af vandalsk Behandling, men som Menneskehaand plantede og Naturen lod skyde frem – Alt dette er en Virkelighed, der fortjener at

ses og kjendes. Men hvad der interesserer mig endnu mere: Livet, der har været i Bevægelse om Arbejdet, Kampen, det kostede, Lidenskaberne, det satte i Bevægelse, den højmodige Hjælp og den undergravende Bistand, den frodige Bagtaalelse o. s. v., kan dog, selv når man har juridiske Dokumenter for sig, ikke med fri og uhindret Karakteristik gives i en Dagbog.

Søens vestlige Spids, Egebaksande eller Ægbaksande, støder op til Klit, der vild og mægtig har en god halv Mils Brede fra Havet og i denne Brede gaar langt baade nord- og sydpaa. Hvad enten man udleder hint Navn af Egetræer eller af vilde Fugles Æg, bliver det dog lige vist, at der hist ude i Vest har staaet en frodig Vegetation. P. W. Becker omtaler i sin Prisaafhandling (Nordisk Tidsskrift IV), at der i det 11te Aarhundrede stod Skov vest for Sjørring Sø, og yngre Sagn og Historier vidne tydelig om Bebyggelse og Liv paa Steder, hvor Klitten nu har Overhaand.

Jeg skal gjenfortælle en af disse Historier under en Udflugt fra Faddersbøl til Klitmøller, som tillige giver Lejlighed til at berøre nogle af Egnens Hovedpunkter. Men mit egenlige Øjemed med denne to Dages Rejse var at se en Mand, der ene, i et stort Distrikt, har betvunget Smugleri og Strandtyveri.

Man kan ikke lettelig og måske slet ikke kjøre fra Faddersbøl lige mod Nord til Klitmøller, men maa et godt Stykke tilbage mod Øst, ad Landevejen langs den udtørrede Søes sydlige Rand.

Efter at have kjørt omtrent en halv Mil kan man stige af og gaa lidt mod Syd for at bestige en Kæmpehøj paa en Lyngbakke. Herfra vil man dels i dybe Mosedrag, dels i Sjørring Sø se tydelige Tegn paa, at Sjørring-Egnen virkelig har været en Ring af Søer, og hvad der maaske vil interessere ligesaa meget, er, paa Højderne over Søringen at se den store Mængde Kæmpegrave. De staa ligesom i Slag-

Meir Aron Guldschmidt 1819-87.

orden, som om de skulde minde om eller hidrørte fra en stor Kamp, Landets Befolkning havde leveret mod en vestfra gennem Søerne indtrængende Fjende. Men et Bevis for Kamp ligger dog ikke i denne Samling saa lidt som i Mængden af Kæmpehøje paa Jydske Aas. De fribaarne Bønder havde Ret til at lægges i Høj, om end de ikke faldt i Kamp, og de valgte at ligge, hvor de kunde se vidt ud.

Landevejen løber en halv Mil videre mod Øst tæt op til Sjørringvold. Det var Borgen, til hvilken Knud den Hellige flygtede for Oprøret i Vendsyssel, og som blev indtaget af de forfølgende Bønder. Endnu er det et meget tydeligt, firkantet Voldsted, ca. 1000 Fod i Omkreds og ca. 20 Fod højt, der omgiver en indre Høj, formodenlig de sammen-sunkne Borgruiner, 464 Fod i Omkreds. Borgen har ligget umiddelbart op til Søen; Nogle

antage endog, at man kunde sejle ind i Borg-graven. Paa Søen, der stod i Forbindelse med Limfjorden, havde Knud den Hellige en Slags Flaadestation. Der er ogsaa Sang og Sagn om, at man fra Borgen kunde sejle lige ud i Vesterhavet:

»Fra Sjørring Volde til Vesterhav
Lader Paris kaste den Lønnegrav« -

og hermed staar i Forbindelse en apokryf romantisk Historie om en Prins Paris, der bortførte Kong Nilaus's Hustru, eller om den svenske Prins Sverker, der bortførte Kong Niels's Trolovede, Alvilde.

Øvre paa den anden sydlige Side af Landevejen ligger i ringe Afstand Sjørring Kirke, beskrevet hos Trap.

Ved Sjørringvold gaar Landevejen lige mod Øst til Thisted; men her dreje vi af paa en Bivej mod Nord, og igjennem Land, hvor Agre vexle med Lyng, naa vi efter en Mils Kjørsel op til den ligesom omtumlede og forstyrrede Egn Sydost for Vestervandet, med bleggrønt Klittag og brun Lyng isprængt med røde Blomster. Her kunne vi, før vi stige tilvenstre eller mod Nordvest, kaste et Blik over Søen mod Nystrup, som ligger i den brede Klits Rand. Tæt ved denne Gaard laa den gamle Herregaard Gammeltoft, hvis Levnninger i Sandet for et Par Aar siden bleve blottede af Stormen.

En af denne Herregaards Ejere var Kalf Blak eller Blik. Hans Hustru døde, og da han paany vilde gifte sig, var dette hans Svigermoder i den Grad imod, at hun tilskyndede Gaardens Jæger til at dræbe ham. Kalf Blik red en Søndag til Kirke i Vang, og imidlertid skjulte Skytten sig i »Skaarene«, brudte Steder imellem Vang og Gammeltoft. Et Uvejr brød løs, og det forhindrede Skytten fra at høre sin Herre komme ridende; men ulykkeligvis havde Kalf Blik haft sin Hund med sig i Kirken, den kom glammende efter ham og vakte Skyttens Opmærksomhed; han kom frem, skjød sin Herre og flygtede med den

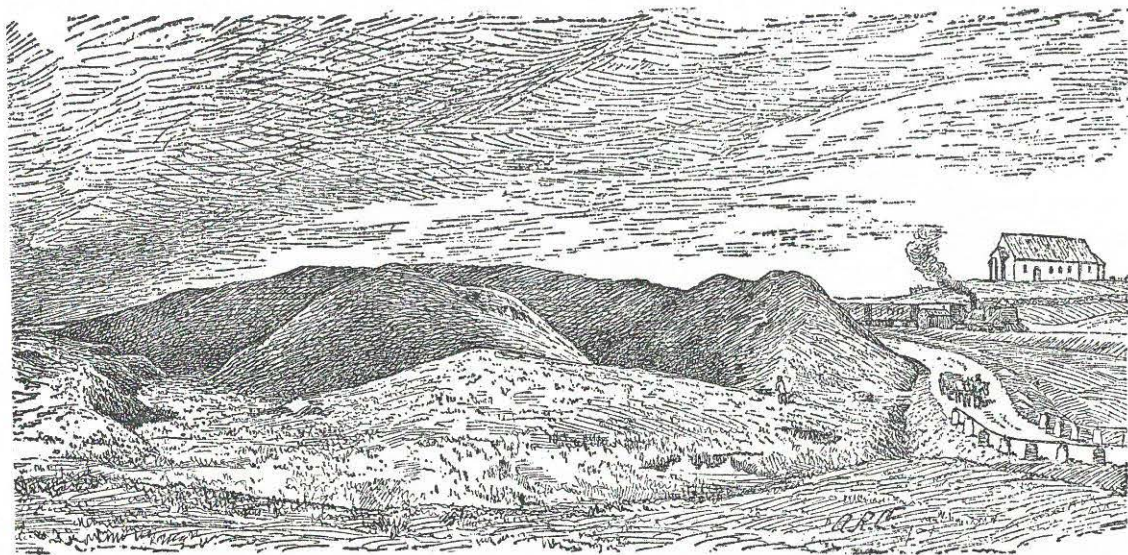
Belønning, som Svigermoderen havde givet ham, og med det, han i Hast kunde plyndre fra Liget. Paa Stedet, hvor Liget fandtes, blev rejst et stort, sort Kors, som Pigen Ane Trab (født 1730, død 1830) erindrede at have set. Stedet hed Korsbaaren. Endel Aar gik hen. Kalfs Brodersøn, der lignede ham meget, besøgte en Adelsmand i Norge, og da de engang vare paa Jagt tilfjelds, tyede de om Aftenen ind i en Hytte, hvor nogle Ulvejægere, vilde Karle, vare samlede og fornøjede sig med at opregne deres Bedrifter. »Det er dog ikke noget imod mig«, sagde endelig en af dem, »jeg har engang skudt en Kalv med to Guldknapper.« Jægerens danske Maal, en Erin-dring om Onklens Endeligt og om to Guldknapper, som manglede paa Liget, vakte en pludselig Overbevisning hos Brodersønnen. Han sprang op, greb Jægeren i Brystet med Raabet: »Saa er det Dig, Skurk, der skjød Din Herre mellem Gammeltoft og Vogn!« - Forfærdet over den pludselige Beskyldning og over sin gamle Herres Ansigt, som han troede at se, gik Forbryderen til Bekjendelse.

Nu kjøre vi opad Bakken, med Vestervandet nede tilvenstre og med en svær Banke, der skiller os fra Nors Sø, tilhøjre, og oppe paa Bakken staa atter Kæmpehøje og se langt ud over begge Søer og imod Vesterhavet ved Klitmøller, en halv Mil borte.

Klitmøller er en Oase i Klitten ligesom Blokhus, men større, mindre dyrket, mere gennemfuret af Klit, det Sted, hvor jeg mest paa hele Rejsen følte mig langt hjemmefra. Sit Navn har Stedet formodenlig af to Vandmøller, der drives ved en fra Vestervandet kommende Bæk. Den ene af disse Vandmøller har Ejeren, den 75-aarige Christen Brandi Larsen, efter egen Opfindelse sat i umiddelbar Forbindelse med en Vindmølle. Ved Hjælp af et simpelt Maskineri kan han lade Vind eller Vand drive Værket.

Paa denne grønne Strækning, hvor Sandet

Til Sjørring-Vold flygtede Knud den Hellige for oprøret i Vendsyssel.

bestandig skyder op som smaa Bjergrygge, bo nok ca. 70 Familier, mest Søfolk. Skjøndt det bliver sagt, at de heller tage Tjeneste tilsøs end drive Fiskeri, saa jeg dog her flere Fiskere i Virksomhed end noget andet Sted paa Kysten. Ti Baade vare ude og dørrede Makrel; men paa Land var Vagt for at give Tegn, hvis Havet truede med Fare. Den vigtigste Person for mig var imidlertid, som alt antydet, Strandkontrolløren, Hr. Bolvig.

Det var blevet mig fortalt om denne Mand, at han blev ansat i Klitmøller for ca. 30 Aar siden. I hans Bestalling laa en Seddel, som en af Kollegieherrerne havde skrevet: »De kommer til en Egn, hvor der er meget Smugleri; men hvis De bliver deres Ed og Pligt tro, skal De ikke blive glemt.« Hans Formand havde i 15 Aar erhvervet en Gaard gjældfri; han har i 30 Aar ikke faaet sit Hus gjældfrit. Da han ene med sin personlige Kraft og ubøjelige Retskaffenhed havde tvunget Smuglere og Strandtyve til den mest absolutte Lydighed, søgte han til Løn Toldkontrollør-Embedet i Skagen. Sponneck sagde dengang: »Naar Bolvig søger, maa han have det.« Alligevel fik Hr. Walther Embedet. Jeg tror, at Hr. Bol-

vig, omtrent paa Tiden, da jeg var der, søgte et andet lille Embede – om jeg ikke husker fejl, i Lemvig –; men det var der ogsaa en anden, der skulde have. Naturligvis, der er Mænd, som synes saa fødte til at gjøre deres Pligt simpelt og kraftig, at deres Overordnede uvilkaarlig antage, at deres Pligtopfyldelse maa være dem Løn nok.

Det var en stærk Menneskesort, Bolvig var kommen imellem, og det kom til personlig Kamp. Befolkningen blev ophidset dels af egen Lyst til at beholde den tilvante ulovlige Fortjeneste, dels af Kjøbmænd i Thisted og paa Egnen. En af disse Kjøbmænd sagde til Folkene næsten med Guds Ord til Mefistofeles: Gjør med ham alt, hvad I vil; slaa ham blot ikke ihjel. Bolvig var i Reglen tilhest for at passe sit store Distrikt og var væbnet med Sabel og Pistoler. Sidstnævnte skræmmede i nogen Tid; men da man mærkede, at han ikke vilde dræbe, gik man ham paa Livet. Saa brugte han Sablen, slog haardt med dens Ryg. Mere end een Gang sluttede de Kreds om ham. Ved en saadan Lejlighed var en Bonde-

Smugler Anføreren. Bolvig gik imod ham og slog ham til Jorden med et saadant Slag, at de andre studsede og aabnede Kredsen.

Han havde ikke at kæmpe alene med denne Slags Forfølgelser. I det Hus, han strax havde kjøbt, havde en Kjøbmand staaende Penge. Da det mærkedes, at Bolvig ikke var »facil«, og han engang kom ind i Kjøbmandsgaarden, raabte Kjøbmanden højt, i mange Folks Overværelse, at han vilde have sine Penge. Bolvig gik bort, forknytt over, at han nu maatte ud af Huset. Saa kom Anders Faddersbøl løbende efter ham ned ad Gaden. Anders Faddersbøl var en af de »kalkunske« Bønder, som især findes i Thy. Der er alt Herremandsvæsen forsvundet; de gamle Herregaarde nedbrudte og Jorden fordelt imellem Bønderne. De kalkunske Bønder ere Storbønder, der have 8–12 Tdr. Hartkorn eller endog mere. Anders Faddersbøl var en saadan Bonde. Han haltede og stammede. Han skyndte sig, saa godt han kunde, efter Bolvig og tilråbte ham: »Hr. Kontrolør! Æ har nouen Penge tilours, saadan vel et Par Hundred Daaler. Kaskee Kontroløren ku' bru'e dem – for æ æ itte i Smugleriet.«

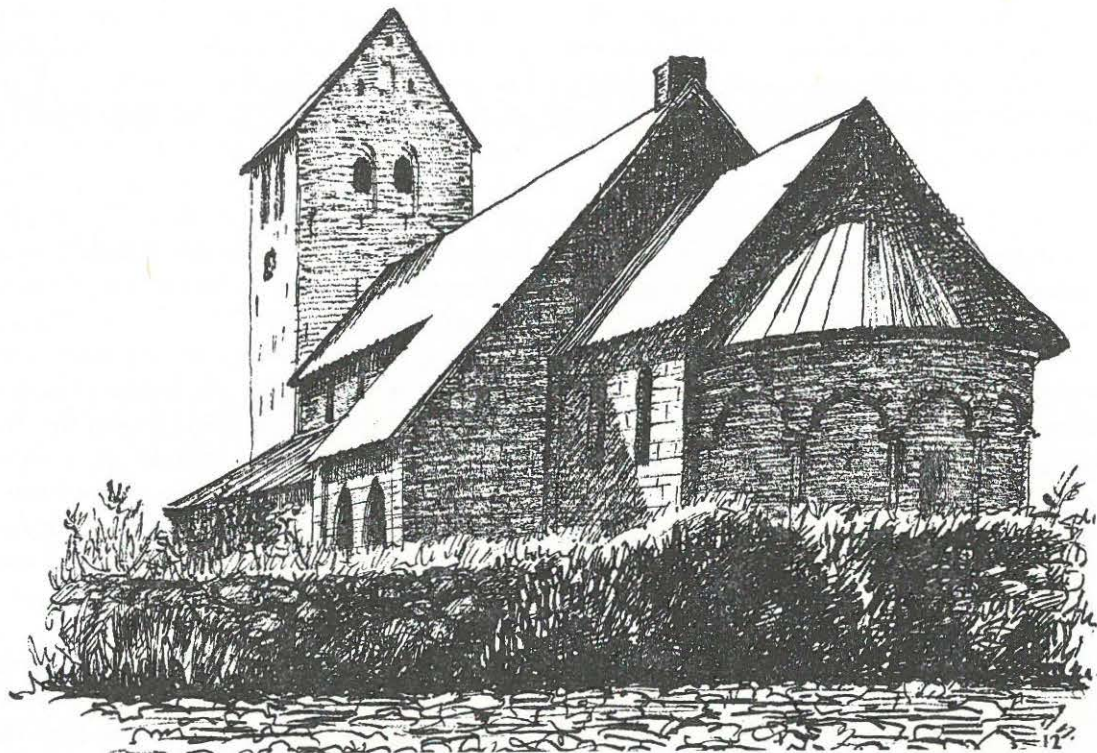

Jeg spurgte Hr. Bolvig, om disse Historier, som jeg havde hørt, vare rigtige, og i det Væsenlige eller i Omrids bekræftede han dem. Men hvad jeg især ønskede at vide, var Maaden, hvorpaa han havde ført sin Krig igjennem. Han indrømmede, at med Haardheden alene var det aldrig gaaet rigtig godt. Men saa blev han Forbjergjer, og da han nu med simpel Ærlighed lod Folkene faa, hvad der tilkom dem, og selv ikke gjorde Fordringer, fik de Øjnene op for Lov og Ret som Noget, der ikke blot var imod dem, men ogsaa for dem, og efterhaanden forvandlede Fjendskabet sig til den fuldeste Hengivenhed. Han er nu Befolkningens Fører og Leder. Den, hvem Bolvig paa Valgstedet stemmer paa, faar Stemmerne fra hele Kysten. Nu kan man

ogsaa være vis paa, at naar et Skib lægger an ved Kysten, og en Fisker kommer ombord, og Skipperen vil have lidt besørget i Land, saa spørger Fiskeren, om Kontrolløren ved det. Samme Orden ved Strandinger og med Vrag. Hele Opgaven, hvis Vanskelighed jeg hørte saa meget omtale nordpaa, er altså løst: En kraftig og ærlig Embedsmand, saa lyder Befolkningen. Behøver en Embedsmand at styrkes lidt, saa er der jo hist og her en Presse, der kalder sig uafhængig og nationalliberal. Den kunde passe paa i denne Retning og anvende lidt mindre Plads paa Smaanyt og Anekdoter og, naar det kommer højt, antikvariske Studier af tvivlsom Værdi.

Jeg vilde fatte mig i Korthed, men maa dog endnu fortælle en af Strandingshistorierne. Den 28de Januar 1856 strandede udenfor Vangsaar det engelske Orlogsdampskib »Polypemus«, 150 Mand, 9 Kanoner. Kaptajnen, der havde sejlet i Taage med fuld Kraft, vilde først med Skruen og fuld Kraft bakke sig ud; da dette mislykkedes, satte han Baade ud med Ankre, men Havet slyngede dem imod Kysten, og de fleste af Mandskabet omkom. Dampskibet blev kastet paa Siden; men i denne Nød kom Raketapparatet fra Klitmøller i Virksomhed, og alle Mand bleve trukne i Land. Den engelske Skibslæge fandt sig ikke tilpas i Redningsstolen, fægtede med begge Hænder og fik megen Sø over sig. Saasnart han satte Foden paa Land, trak han sin Snustobaksdåse op af Lommen og bød Bolvig en Pris. Chefen, Kapt. Warren, var tavs, tilbageholdende og stolt, saalænge nogen af hans Officerer var tilstede; men da han var ene med Bolvig, kastede han sig hen paa et Bord og hulkede. Saalænge han boede hos Bolvig, gik det efter Sædvane til med yderste ceremoniel Stivhed. Næstkommenderende blev med Brev indbudet til Middag, skjønt han boede i Stuen ved Siden af. Om Aftenen kunde Kaptajnen sidde gemytlig inde hos

Når man kommer østfra, tager selve kirken med sit tårn fra nyere tid sig ud som en almindelig landsbykirke, men snart skifter alt — —

Bolvig og more sig med at spytte paa den hede Kakkelovn. — Denne Kaptajn Warren havde under Krigen 1849 været med paa vore Kanonbaade. Efter Skibbrudet blev han, skjønt hans Moders Broder var Admiralitetslord, sat paa halv Sold; men under Krimkrigen blev han udkommanderet paa Kanonbaadtjeneste og faldt.

Hr. Bolvig er nu 58 Aar og ser ud, netop som man tænker sig en rigtig dansk, kraftig, tro Mand. Han har været med at redde 258 Mennesker og har selv, alene, frelst 5.

Fra Faddersbøl rejste jeg til Agger.

Det venlige Agger, der tilligemed Aalum ligger spredt paa en grøn, af Sandflugten hærget Flade (hvor man under mit Besøg bjergede Hø) bagved den smalle Banke, udenfor hvilken Befolkningen ser Havet tumble sig

og hører det larme paa Forældrenes Marker og Grave og stradig strue med at sluge mere — Strækningen Syd for Banken, der alt har mistet sine Udenværker, og hvor Menneskene have søgt at rejse en Dæmning ved Hjælp af en kunstig, dobbelt Sandklit, — den endnu sydligere Strækning, den flade, stenede Sandstrimmel, der naar ned til Agger Kanal — Alt dette er i sin Fattigdom, sin Fare, sin Sønderrevethed for rigt til, at jeg i Korthed kan omtale det.

Af en lignende Grund skulde jeg egenlig heller intet sige om det rige Vestervig; men da jeg især for Vestervig Kirkes Skyld var kommen til Thy, kan jeg dog ikke nægte mig selv et Forsøg paa, med et Par Ord at paapege det væsenlige.

Jeg havde læst adskilligt om Stedet; men det svarede ikke til det Billede, jeg havde dannet mig, og naar jeg nu tilføjer en ny Skil-

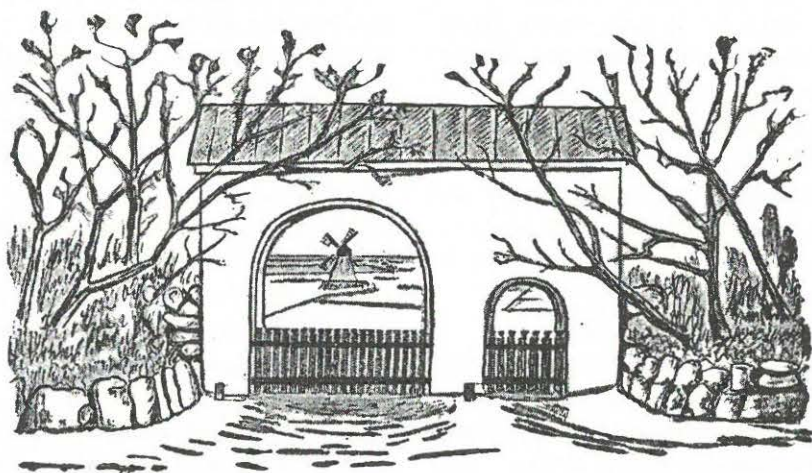
dring, har den sandsynligvis ikke mere Held, fordi man ved at nærme sig et saadant romantisk Sted øjeblikkelig forlanger det Indtryk, som andre efter længere Søgen har modtaget og gengivet.

Når man kommer østfra over de prosaisk frugtbare Banker, der i jevn Bølgen udfylde Vejen fra Thisted til Vestervig, tager selve Kirken med sit Taarn fra nyere Tid sig ud som en almindelig Landsbykirke. Men snart skifter alt. Strax vest for Kirken sænker Landet sig ned i en grøn Dal, der mod Syd møder Limfjorden, mod Nord Fladesø, mod Vest Agger Landtunge og Havet. Kirken overskuer som Stedets Præst sagde, en Befolkning, der nærmest ved er Godsejere eller større Landbrugere, Embedsmænd o. desl., noget fjernere Kjøbmænd og Søfolk i Kriks rødtækte Huse, fjernest de med Havet kæmpende og af Havet levende Agger- og Aalumfolk. Naar man fra dette i Sommersolen halvt glad, halv vemodig smilende nordiske Landskab, går ind i Kirken, slaar en forunderlig Blanding af Syd og Nord En imøde. Sydens Kirkeskønhed er repræ-

senteret navnlig i Søjlerne, de svære og dog saa harmoniske Granitsøjler. Uvilkårlig fornemmer man, at her har brændt Virak og gaaet Processioner med Fakler eller viede Lys. Men den sydlige Romantik glider over i Sagnet, Digtet, Historien om Liden Kirsten, hendes Elsker og hendes Broder, den danske Konge, der dansede Søsteren tildøde for at modbevise Rygtet om hendes Skam. Hvilken Lidenskab Sagnet eller Historien tydelig og skarpt maner frem i hine tre Personer: den fine, rige, unge Kvinde, der hengav sig, den stolte Kongebroder, der hævnede det, den tro Elsker, der i elleve Aar, blindet og lænket, daglig gik ud til hendes Grav. Derudenfor, tætved Kirkedøren, er Graven. Man åbnede den for en del Aar siden og fandt Levnningerne af to Lig; en Indskrift kalder dem Broder og Søster.

Ved dette Ord, der dulmende lægger sig over Lidenskaben og mildt minder os om, at nu er Kampen og Lidelsen forlængst forbi og forsonet, ser man igjen udover den vemodig smilende Eng nedenfor Vestervig Klosterkirke og ud til det uendelige, det opslugende, Tiden lignende Vesterhav.

Straks vest for Vestervig Kirke sænker landet sig ned i en grøn dal.

Hans grundsætninger: Arbejde og sparsommelighed

Mange kender navnet N. L. Spangberg. Det står på bygninger, og det dukker hvert år op i annoncer, når der indkaldes ansøgninger til legater.

Men hvem var han egentlig?

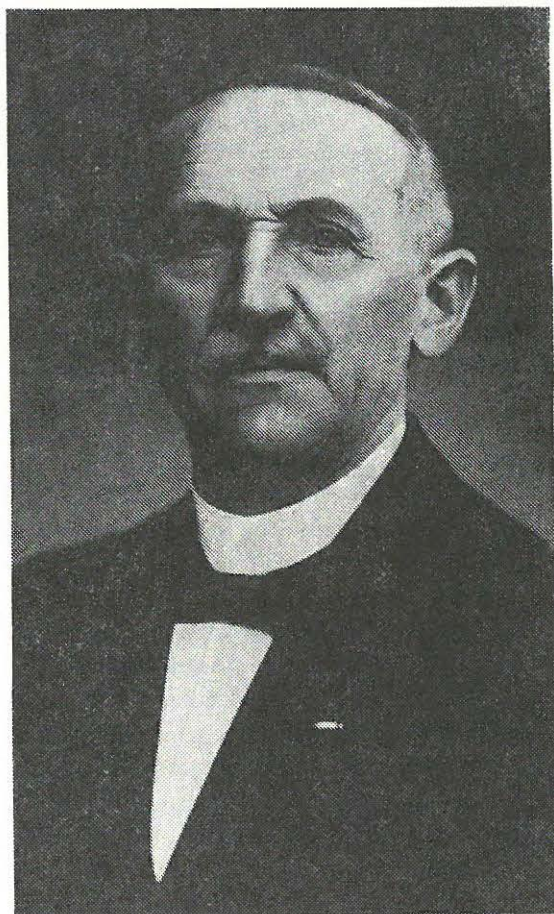
En fattig skræddersøn, der ved flid og sparsommelighed arbejdede sig op og blev én af Thistedes rigeste mænd.

Han var født i Ydby den 30. januar 1859. Der var små kår i hjemmet, men familien satte alt ind på, at drengen skulle have en handelsuddannelse, og han kom i lære hos købmand P. D. Nielsen, Ydby.

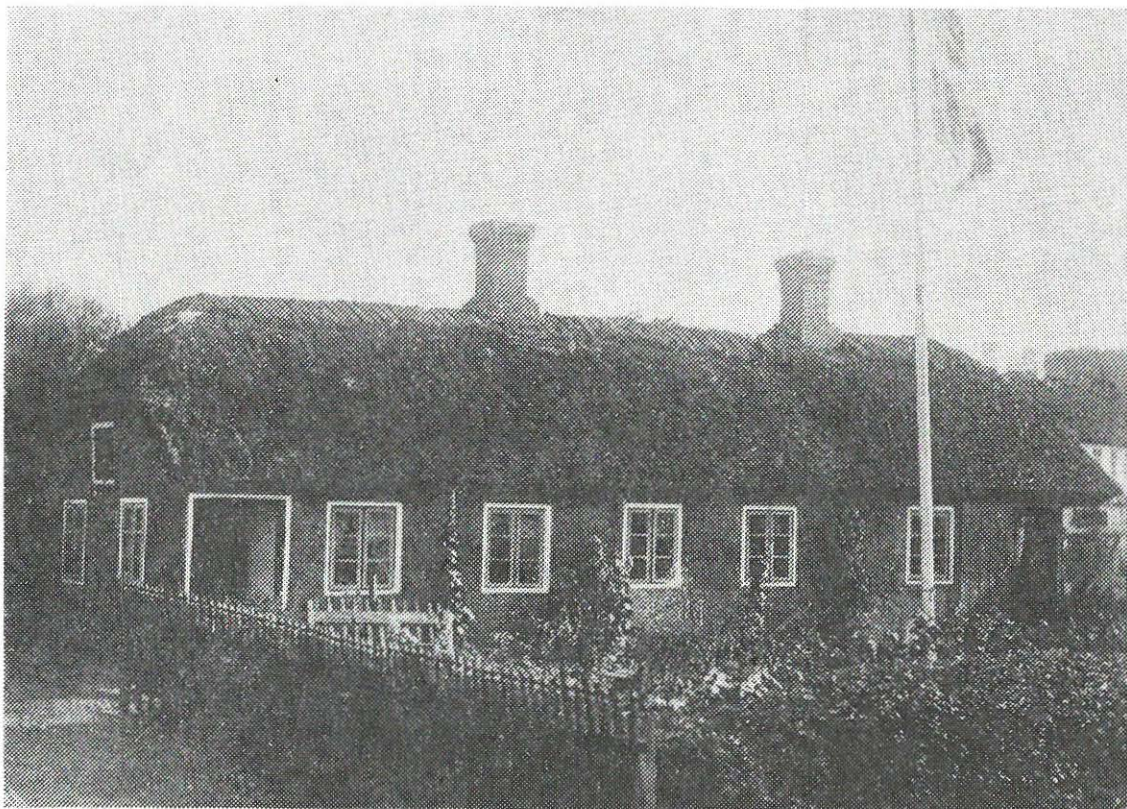
Derefter fortsatte han sin uddannelse hos konsul N. C. Andersen, Thisted. Det blev en streng, men lærerig tid. Arbejdstiden var for det meste fra kl. 6 morgen til 10 aften.

Efter syv år hos konsulen – først i butikken, senere på kontoret – blev N. L. Spangberg bestyrer af købmand Diges filial i Øsløs. Derefter var han i et firma i København, kom tilbage til Thisted og oprettede i 1895 den en gros-forretning med kaffebrænderi, som han drev i 40 år med stor dygtighed.

I 1903 blev han indvalgt i Thisted Byråd. Hans grundsætninger var i det offentlige som i det private: arbejde og sparsommelighed. De penge, han fik samlet sammen, delte han ud af

N. L. Spangberg boede fra 1924 til sin død i 1939 i den villa ved Jernbanegade, hvor der nu er museum.

I dette hus i Ydby blev N. L. Spangberg født i 1859. Billedet er sendt til Jul i Thy fra Karen Kristiansen, Brendgaardsvej 37, Ydby. Hendes afdøde mand, malermester Aksel Møller Kristiansen, var født i huset, og hun har boet der i 42 år. N. L. Spangberg var i 1936 på besøg i barndomshjemmet sammen med sin gode ven, stenhuggermester Sanderhoff Jensen, Thisted, fortæller Karen Kristiansen.

med rundelig hånd. Han bekostede opførelsen af administrationsbygningen på Nytorv, teaterscenen ved Hotel Aalborg, biblioteksbygningen ved Tingstrupvej og museet i Jernbanegade. Gamle protokoller fortæller:

»Mandag den 11. marts 1935 gav grosserer N. L. Spangberg over for museets formand, kunstdrejer C. Bunch, og museets leder L. P. Hald, tilsagn om at ville skænke sin iboende ejendom, bygning og have i Jernbanegade til Museet for Thy og V. Han Herred efter sin død.«

Da N. L. Spangberg var død 4. juni 1939 viste det sig, at han ikke blot havde skænket sin villa til museet. I sit testamente havde han tillige afsat 30.000 kr. til en udvidelse af museet, gennemført i 1954.

Ved hans død skrev Thisted Amts Tidende bl. a.:

En anset mand var grosserer Spangberg gennem hele sit liv, respekteret for sin dygtighed og varmt påskønnet for sin offervilje. Udtryk for offentlighedens syn på hans indsats fik han ved udnævnelse til Ridder af Dannebrog og senere til dannebrogsmænd, og takken fra Thisted fik han bl. a. at mærke, da han i efteråret 1929 fik overrakt en kunstnerisk udstyret adresse med henved tusinde underskrifter af byens borgere af alle stænder og alle stillinger. Hans glæde over denne anerkendelse af hans borgersind var stor, ligesom han var dybt rørt over de udtryk for taknemlighed, som adskillige gange blev fremsat, sidst ved festen efter indvielsen af det nye bibliotek

og ved hans 80 års fødselsdag, men som den jævne og beskedne mand, han var i hele sin færd og hele sit væsen, ville han i øvrigt helst unddrage sig taksigelser. Han fandt det kun rimeligt og naturligt, at den by, hvori han havde drevet sin forretning gennem de mange

år, og hvor han havde tjent sine penge, også fik gavn og glæde af disse penge. Det er en af Thistedes gode sønner, der er gået bort. Hans minde vil blive bevaret længe i taknemlighed af byen.

Jørgen Miltersen.

Der var et stort spring fra hjemmet i Ydby til denne villa i Jernbanegade i Thisted, hvor N. L. Spangberg boede fra 1924 til sin død i 1939. I sit testamente havde han bestemt, at villaen skulle skænkes til Museet for Thy og Vester Han Herred.

»Stille Bedste«

En fortælling fra sandflugtens tid i Thy, 5. afsnit

Af Mette Fastrup

Det var for alvor blevet vinter, den sjette midtjyske vinter for Stille Bedstes familie fra Thy.

Sjældnere og sjældnere talte de om sandflugten, og aldrig nævnedes med et ord den frygtelige pest, der havde gjort deres nye egn mennesketom.

Med beslutsomme hænder tog man fat, hvor ukendte mennesker havde sluppet, ramt af feberens forbandelse.

Sandflugt og pest. Ulykkerne måtte mildnes i glemsel. Livet fik atter en chance.

En rimtåget vinterdag for et par hundrede år siden rustede Keld sig til ålestangning på den islagte sø. Det var et nyt forsøg. Hjemme i Thy havde han ikke dyrket denne fangst, men nu skulle det prøves, som man havde prøvet sig frem med så meget andet på det nye sted. Den altid virksomme gamle Hermann havde fundet et rustent stangejern på loftet. Stagen var knækket, og det var ikke så lige en sag at skaffe sig en ny. Søen var dyb, hvor ålene kunne ventes at være. Flere stykker stage blev surret sammen. Man måtte hjælpe sig, som man kunne.

Hele familien stod og så efter Keld, da han gik mod søen med stagen slæbende efter sig. Lille Søren på fem år ville gerne have været med, gamle Hermann også. Den ene for ung,

den anden for gammel. Dertil den tætte tåge og de mange kuldegrader.

Kristine gik ind til den lille, der var begyndt at klynke i vuggen, den vugge, som var blevet sat på loftet, da Keld og Kristine sammen var kommet til det forladte sted ved vigen af den midtjyske sø. Et års tid efter var vuggen blevet hentet frem fra sin dunkle plads under skunken. Lille Søren, opkaldt efter Kristines nu afdøde far, havde taget den i besiddelse. Siden kom den lille pige, der fik Stille Bedstes navn Sidsel.

Den lille lyste op i et livsaligt smil med tungesmæld mod ganen, da moderen bøjede sig over vuggen. Der var lunt i stuen, tørverøg og morgenstemning. Søren var gået ud i stalden til Kristines bror, der nu var en voksen karl. Hermann foretrak at blive inde. Han havde forskellige undskyldninger for at unddrage sig det hårdere arbejde, noget med en sivsko, der skulle gøres færdig. Kristine vidste godt, at det var gigtens plage, der holdt den gamle inde. Men ingen fik ham til at indrømme, at det gjorde ondt.

Kristine lindede døren og kiggede ud i tågen for at se efter sin mor. Hun havde lovet at komme. Så skulle de to kvinder i fællesskab have fat på en bylt uld, som var sat til side, ulden fra den fåreflok, der inden klipningen havde delikateret sig på lyngbakkerne. Stumper af lyngris, visne strå og blomster

havde gjort ulden besværlig at have med at gøre for den, der skulle klare kartningen. Den uld skulle pilles igennem og renses denne vintertag. Kristine blev stående i døren, til hun kunne skimte moderen. Hun nåede at konstatere, at mønningen på den stråtækte stald var borte i det tågegrå intet. Bare Keld nu kunne orientere sig derude på søen. Vågerne langs strømmen var lumske.

Keld følte vintervejrets mystik omkring sig. Han gik frem gennem tågen, fulgt af ålestangens slæbelyd over den rimpudrede is. Flere gange var han ved at falde, men fandt så frem til en krumknæet gangart, der gjorde det muligt for ham at vinde fremad uden større besvær.

Den nye fangstform virkede dragende på ham, han glædede sig til at få stagen i vandet, men først måtte han ud til det sted, som Hermann havde udpeget. Elletræerne ved bredden var skjult i tågen, så dem kunne han ikke tage bestik af. Mon ikke det skulle være her? Hermann havde fortalt om de indefrosne bobler i isen. Boblerne var en hilsen fra livet på søbunden, måske fra ålene. På de dele var den gamle den mest erfarne, så bedst at lytte til ham.

Keld lagde ålejern, økse og andet grej fra sig på isen. Træspanden, beregnet til hjembringelse af fangsten, blev på bare et par meters afstand til et monument, der stod og så kæmpestor ud i tågen. Tænk, at en ganske almindelig spand kunne virke så imponerende. Keld bankede sine hænder med kuskslag om ryggen, så bøjede han sig ned og børstede med sine grove vanter den mos-agtige rimvegetation af den blanke isflade. Ingen bobler. Han forsøgte en plet ved siden af, heller ingen bobler der. Tredje gang mødte hans blik en bleg, død skalle indkapslet med bugen i vejret.

En revne i isen afslørede som et hvidt snit. Måske var det den revne, der blev trukket i

nat, da familien inde i vigen vågnede ved en rungende istorden, der løb fra søens ene ende til den anden.

Keld hørte hunden gø derhjemme. Herreløs var hunden kommet til gården, og nu var den hjemmets mest nidkære vogter. Keld børstede videre med sin vante, hunden gøede stadig. Måske benyttede ræven sig af usigtbarheden selv nu, da det skulle være højlys dag. Noget ophidsende havde i hvert fald trængt sig ind på hundens sanser. Den havde taget en forfølgelse, kunne Keld høre. Dens halsende forbitrelse tegnede sig som lyd-sløjfer i det usynlige landskab.

Ved krattet ude mod vest måtte hunden opgive. Det skete med et ærgerligt, sammenbidt bjæf, der fik Keld til at smile. Keld rejste sig for at hente øksen, for her sad de indefrosne bobler lysende under isen.

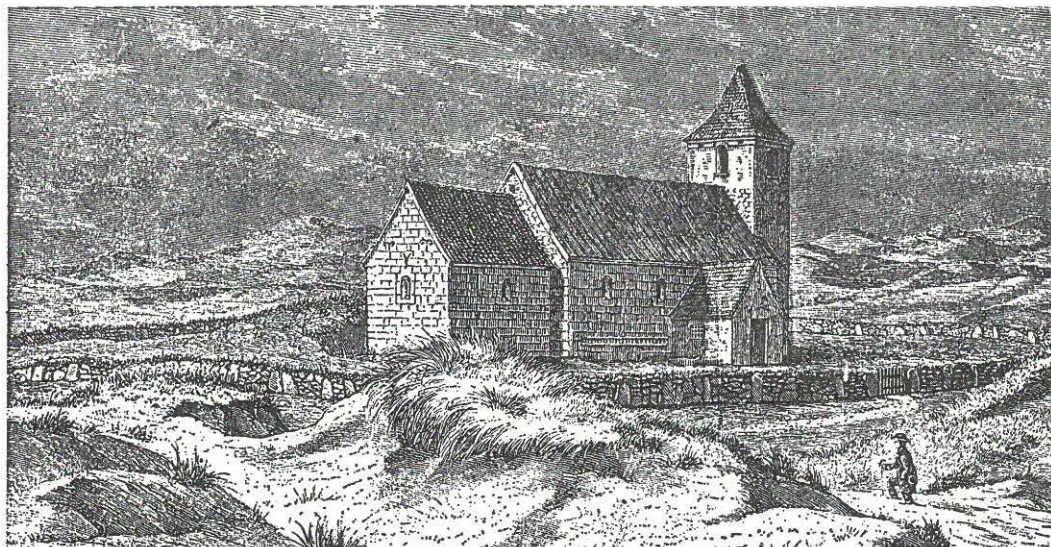
Her må der være ål.

Dunk, dunk. Øksehuggene lyder voldsomt. De må sagtens kunne høre ham derhjemme. Et sted i tågen snakkes der fra en våge. Det er svaner, måger og lappedykkere. Indsøens vinterfugle strider for livet, mens vågen omkring dem døgn for døgn bliver mindre. Særligt gode venner er man åbenbart ikke, mens denne kamp står på.

Keld har aldrig før prøvet at hugge et stangehul. Det er en besværlig sag, oplever han. Skovøksen gør det ikke alene. Alle de øvrige medbragte redskaber har været i brug, inden isklodsen er løs. Nu ligger klodsen og vipper på det åbne vand. Med besvær lempes den op over iskanten. Det gav varme. Keld bøjer sig efter ålejernet, pudser de takkede flæner fri for rim, mens han lytter mod den tæt befolkede våge. Der er en sær ufred derhenne. Der skræppes op og skældes ud. Et par svaner letter. Han kan høre det på vingeklaskene mod vandet og siden på åretagene i luften.

Da han igen vender sig til sit stangehul, er

Tved Kirke. Tegning af professor J. Magnus-Pedersen 1875.

der allerede trukket en ishinde over det levende vand. Jo, det er blevet vinter.

Stangejernet når bunden. Keld sender sine stød rundt i vågen, så langt stagen rækker. Til den ene side er bunden blød og elastisk, til den anden hård og ujævn. Det er i den bløde plet, Keld får sin første ål. Flere gange har jernet være oppe med muslinger og grene. Nu dirrer det i stangen. En pæn ål sidder i jernets savtaktede saks. Den vikler sig som levende knuder om jernets rustrøde flæner. Dråberne falder fra jern og stage og bliver til mønstre på isfladen. Kelds vanter er stivfrosne. Han banker hænder og stamper fødder. Så går han i gang med at hugge et nyt hul, mens ålens vridninger i spanden bliver langsommere og langsommere.

Nu kan de derhjemme høre, at han stadig er her. Kristine havde været noget nervøs og talt om vågen henne ved strømmen.

Hvad var det for en lyd?

Keld retter sig op og stirrer ud i den tågetykkede stilhed. Var det ikke en stemme, en

kvindestemme henne i retning af vågen, een der råbte om hjælp.

Keld lader stagen stå i hullet og skynder sig ud i tågen. Han svarer:

– Ja, ja. Kald igen.

Der bliver ikke svaret. Han nærmer sig fuglenes stridbare stemmer. Nu aner han fugleflokkens dekorative silhouet. En mørk skikkelse ligger vågen så nær, at isen bølger svagt under den.

– Vent, lig stille. Jeg henter stangejernet. Hastigt følger Keld sin fodstribе over den rimede is tilbage til stangehullet. Så er han igen indenfor kvindens synsfelt, skubbende stagen foran sig.

Kvinden får tag i ålejernet og lader sig trække bort fra vågen. Keld hjælper hende på benene. Forsiden af hendes mørke overstykke er hvidt efter glidturen over isen. Hun ømmer sig og taler om, at hun slog sig, da hun faldt. Det er knæet.

Hun har lidt svært ved at fatte sig i ord, står bare og venter på, at Keld skal tage en beslutning for hende. Hun ved ikke mere i hvilken retning, hun skal gå.

Et blegt strejf af vintersol trænger gennem tågen, mens hun får fremført en spagfærdig

tak for hjælpen. Hun har rim i hår og øjenbryn. Som en brømme af rimhvidt pelsværk står håret frem under kysekanten. Hun er lille, buttet og midaldrende.

Keld måtte have rede på, hvad hun ville på isen i sådan et vejr. Hun ville hjem, havde gået i flere dage, og da hun kom til søen derovre ved møllen, havde hun besluttet at skyde genvej over isen. Hun kendte jo det hele så godt, vidste helt bestemt i hvilken retning, hun skulle gå. Hun var født i gården inde i vigen, havde boet der hele sin tid, men måtte som den eneste overlevende fortrække, da pesten havde krævet sin høst: hendes mand, deres to halvstore drenge og efternøleren, en lille pige, der døde i sin vugge. Hvorfor hun selv var blevet skånet, fattede hun ikke. Det var en hård straf.

Myndighederne krævede, at hun skulle rejse. Hun skulle væk. Der var vist ikke andre overlevende i miles omkreds. Hun nåede ikke engang at få at vide, hvor hendes døde blev begravet.

Nu – ti år efter – står hun så her på isen med sorg i hjertet, rim i sit gråede hår og træthed i sit runde, rynkede ansigt, et menne-ske, som tilværelsen har handlet ilde med. Hun havde gået efter lyden fra Kelds økse.

– Vi må hjem, siger Keld. Vi skal lige have ål og grejer med, så skal vi hjem til Kristine.

Konen trækker på sit ben og må støttes. Hun går stift og ubehjælpsomt af frygt for atter at falde. Keld beder hende stå stille og vente. Et øjeblik efter er han tilbage. En ål står stivfrossen ovenud af spanden og ligner krogen på en spadsrestok. Den havde fået sig vredet oven ud af spanden og er i sit flugtforsøg blevet fanget af frosten. Den lå stiv på isen, da Keld kom tilbage.

Da Kjeld og konen langsomt når fra isen ind på land, kommer hunden dem halsende imøde. Der bliver lindet på yderdøren. Hermann kigger ud. Ved hans knæ står den 5-årige Søren og spørger med skinger stemme til faderens ålefangst:

– Fik du nogen, far?

Drengen ser den fremmede kone og smutter væk fra døren. Konen går i stå. Noget holder hende fangen i gårdsleddet. Hun vil ikke længere.

– Det er ti år siden, jeg gik herfra, og de sagde, at jeg aldrig skulle komme tilbage. Nu er jeg hjemme. Men jeg kender ingen af jer.

Kelds opfordringer hjælper ikke. Konen vil ikke med. Hun står og mumler noget for sig selv.

– Hermann, du må hente Kristine, siger Keld.

– Hun er vist ved at give den bette. Hermann har tilsyneladende ikke lyst til at afbryde denne syssel og vender sig kun langsomt. Men ordvekslingen udløser noget i den fremmede kone. Hun haster ind ad døren, løber hjemmevant gennem rummene og står så i stuen og stirrer ned i vuggen. Kristine ænsrer kun knap, men barnet, der efter måltidet ved moderens bryst atter er lagt tilbage under dynen. Bette pige, bette pige. Konen brister i en voldsom gråd.

Konen græder længe. Rimperlerne på hår og tøj smelter og falder med lydelige dryp på gulvet. Den lille er utilfreds med den lidt for hastige afslutning på sit måltid. Også hun græder.

Desorienteret står Kristine ved siden af den fremmede kone, til Keld i få ord har forklaret konens tilhørsforhold til stedet.

– Så er det ikke sært, at hun græder! Kristine drejer den grædende kone, så hun kan komme til at hægte hendes frakke op og løse kysens våde bånd. Med sin flade hånd stryger Kristine det tjavsede hår fra konens pande. Så skubber hun hende til sæde på en halmstol.

– Så vil det vel sige, at det er hendes gård, siger Kristine til Keld, da de efter et par ener-verende timer er kommet til ro i alkoven.

– Hvor skal vi nu flytte hen? Har sandflugten derhjemme i Thy da sendt os ud på en evig flugt? Og nu havde vi lige fået sat lidt skik på stedet her –.

Keld bliver Kristine svar skyldig. Han tager Kristines hånd under den tunge dyne i alkoven. Der bliver ikke talt mere i hjemmet ved vigen den aften.

Kristines mor havde taget den fremmede med sig hjem på næsset. Hos hende og den unge dreng er der ekstra sengeplads efter faderens død. Konen havde set så underlig ud, da de gik. Hun både så og ikke så, hørte og ikke hørte. Kristines mors måtte flere gange tale godt for hende, for at få hende med. Endelig måtte hun med fast hånd og et »kom så« lempe hende over trappetrinet ud i vinteraftenen.

Tågen var lettet, og et koldt måneskin lyste over det rimhvide landskab.

Isen slog drønende revner, mens de to kvinder side om side vandrede ud på næsset. Kristines bror var gået i forvejen for at tænde op.

Ud på morgenstunden vågner Keld og Kristine og tror næppe hverken øjne eller øren. Den fremmede kone står i dæmringen og synger sagte, mens hun holder vuggen i gang.

Vuggen er tom.

Keld og Kristine er ude af alkoven i eet spring.

– Hvor er hun?

Kristine skriger sit spørgsmål ud.

Konen synger videre uden at svare.

I køkkenet er der tændt et tællelys, alskens husgeråd ligger mellem hinanden på gulv og bord. Skuffer og skabe står åbne.

Den fremmede kone må have gået her længe. Hun har haft fat i mange ting – hendes ting.

– Hvor er Sidsel?

Kristine løber gennem huset og vender til-

bage til konen, der har sat sig ved den tomme vugge.

– Hvor er hun?

– Hun sover da. Konen ser undrende på den vidskræmte Kristine.

Yderdøren står åben. Keld har allerede været en runde udenfor. Han kommer stakåndet ind igen og hjælper Kristine med eftersøgningen. De haster rundt i dagningen og ser i alle kroge. De løber deres runde om og om igen. De er nået dertil, da planløshed og rædsel styrer deres søgen.

– Hun sover da godt.

Den fremmede kone bliver ved med at gentage disse ord, der skulle virke beroligende. Hun ser undrende på barnets oprevne forældre.

Keld har været ved Hermanns dør. Tungehør som han er, gik alt postyret hans gamle øren forbi, indtil Keld ruskede ham vågen.

Nej, Hermann har ikke set noget til barnet. Den gamle ryster af kulde og sindsbevægelse, da han på bare fødder står foran den fremmede kone ved vuggen.

– Hvor er den bette? Sig det, ellers sker der en ulykke! Det velkendte angstfyldte raseri er ved at få tag i den gamle. Det ser ud, som konen ved denne synlige trussel for et øjeblik vågner af sin død.

– Hun sover da derinde. Derinde hvor hun plejer at sove.

Konen peger på døren til spisekammeret.

I et spring er Kristine derinde. Keld bagefter med lyset fra køkkenbordet.

Og der, på den nederste hylde, i det store melede dejtrug, ligger det sovende barn, omhyggeligt pakket ned med dyne, pude og det hele.

Kristine river barnet op til sig og bærer det med ind i alkoven. Keld klæder sig på, fyrer op og sætter sig hos den sindsformørkede gæst.

Hermann har sørget for, at hun er blevet pakket til med tæpper og tøj. Da der atter er ro i stuen, nynnner hun videre på sin stilfær-

dige melodi, mens vuggen holdes i gang på de slidte gænger.

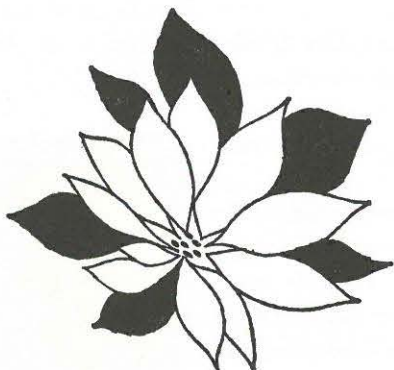
Kristine lytter til barnets halvt sovende suttelyde. Hun ligger og tænker på, at det virkelig var bag spisekammerdøren, vuggen stod, da Keld for seks år siden havde hentet hende hertil vigen efter den bevægede tur fra Thy.

Hermann havde i sin virkestrang lavet lidt om på husets indretning. Hun havde fået

spisekammer i en ende af det rum, der før deres tid var blevet brugt som sovekammer. Det var dette soverums alkove, Hermann havde overtaget.

Konen sidder og rokkede til sin stille sang. Vuggen følger hendes bevægelser. Hun er borte i sin fjernhed og ænser ikke, at vuggen er tom. Kristine knuger den lille ind til sig og lytter med gysen til den monotone melodi – en strofe, båret frem af sorg, savn og sindets mørke.

Mette Fastrup.

Havde Washington sit navn fra Hvass i Vigsø?

Præsident John F. Kennedys slægt stammede fra Irland. Hans sekretær, Ted Sorensen, havde rødder i Thy og på Mors, som det var beskrevet i Jul i Thy 1977.

Men der er flere tråde mellem Det hvide Hus og Thy. En gammel dansk-amerikaner, Herman Nelson, mener, at De forenede Staters første præsident, George Washington, var søn af en pige fra Vigsø.

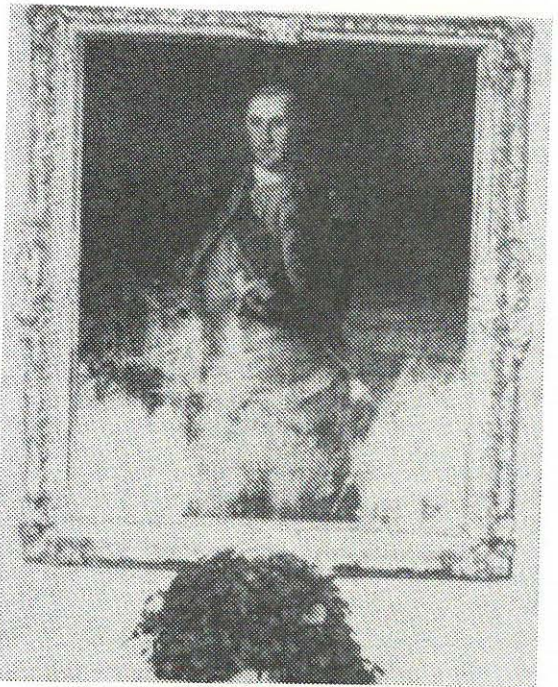
George Washington, der levede 1732-99, var general under kolonisternes frihedskamp mod englænderne. Efter at den engelske hær havde kapituleret, blev han formand for den forsamling, der skulle udarbejde forfatningen til en union af stater. I 1789 valgtes han til De forenede Staters første præsident. Han blev genvalgt i 1792, men nægtede at fortsætte i 1796. For amerikanerne står han som den, der var »først i krig, først i fred og først i sine landsmænds hjerter«. Hovedstaden i USA er opkaldt efter ham, og et par hundrede andre byer bærer hans navn.

I 1961 fortalte den da 81-årige Herman Nelson, 504, North Walnut, Grand Island, Nebraska: George Washington blev omkring 1760 medlem af den skandinaviske forening i Philadelphia, og her fortalte han, at hans

mor var kommet fra Vigsø i Danmark, og at hendes navn var Hvass.

Herman Nelson nævnte ikke, hvor han havde sin viden fra. En kilde, der kan komme til hjælp, er Arne Hall Jensens værk »Den

Billedet af George Washington hænger i det ovale lokale i Det hvide Hus i byen Washington.

dansk-amerikanske Historie«, der udkom i 1937. I følge denne kilde ser det ud til, at George Washington i det mindste kunne tælle danskere blandt sine forfædre.

Under overskriften »Washington nedstammede fra danske« skriver Arne Hall Jensen:

»Kort efter frihedskrigens ophør var George Washington indbudt af Det skandinaviske Selskab i Philadelphia, som havde gjort landets første præsident til æresmedlem. Under mødet rejste Washington sig og udtalte følgende:

»Mine herrer. Jeg har en lille overraskelse til Dem.«

Der blev spændt forventning blandt de tilstedeværende skandinaver, som med interesse afventede resten af Washingtons tale:

»Den første stamfader, af hvilken min familie kan finde spor, kom fra Jylland omkring år 900. Det var en dansker ved navn Hvass«.

Hvad George Washington derefter sagde, blev desværre ikke skrevet ned.

Engelske leksika fortæller, at George Washingtons oldefar var kommet fra England i 1657. Efter den livlige forbindelse, der fra vikingetidens dage har været mellem Danmark og England, er det ikke usandsynligt, at hans oldemor eller tip-tip-oldemor kan have været en Hvass fra Vigsø.

Herman Nelson sendte meddelelsen om

George Washingtons slægt til Thy, fordi han selv har forbindelse til slægten Hvass:

»Min bedstemor, der var født i 1797, var i familie med Lars Hvass, som boede i Bjerre. Vi besøgte dem og de os. Der var også slægtninge, der boede i Græsbøl i Lild sogn, og deres efterkommere har vist gården endnu.«

Herman Nelsons bedstefar kom til Tved fra Sjælland og gik under navnet Sjælland. Han blev gift med en enke, der havde en god gård. Da hun var død, giftede han sig igen, og hans anden kone blev Herman Nelsons bedstemor. Der blev fire børn: Niels Sjælland, Kræn Sjælland, Anne Marie, hvis familie kom til at bo i Græsbøl, og Lars Kr.

»Efter bedstefars død blev min bedstemor gift med Jens Jensen, der var kommet fra Dommerby ved Skive, og da fader var yngre, blev han kaldt Dommerby efter sin stedfar«, fortæller Herman Nelson.

Herman Nelson udvandrede i 1903. Under et besøg et par år senere blev han gift med en datter af J. P. Andersen, Østerild.

Sådan er der så mange tråde mellem Danmark og Amerika. Spændende vil det være, om en af vore læsere i Amerika skulle have mulighed for at undersøge om Det skandinaviske Selskab i Philadelphia har gemt sine gamle protokoller.

Jørgen Miltersen.

Tre døgn i en klostercelle

Af Mette Fastrup

Så er mødet forbi. Et kortvarigt, koncentreret møde om Regionplanen. En rullende plan, siger de. Man rejser sig i tobakstågen med en foruroligende følelse af, at netop denne bombastiske plan let kan komme til at rulle for hurtigt, hvis den skal ses udfra et medmenneskeligt synspunkt.

Den ruller, den ruller. Giv os tid til eftertanke undervejs. Ellers ender det galt.

Afsted fra det nye rådhus i Thisted til næste punkt. Det hedder Jul i Thy. Piskens suser ildevarslende over nakken. Det, der skal skrives, skal skrives *nu*. Maskineriet venter på det arme menneske.

Der ligger denne mærkelige, lune tågedis over byen. Luften kan næsten ikke mærkes mod huden, man føler sig rullet ind i »omsvøb« på vejen mod den nye parkeringsplads. Det lugter råt af forkrænkelighed fra bredningen, der fjæler sig i tågen lige derovre på den anden side af den trafikerede kystvej. Det er egentlig en god lugt. Den er i det mindste naturlig.

Så er det Stille Bedste og hendes efterkommere. En familie, som jeg kun kender fra mit eget hoved, skal opsøges. Det skal ske på Ørslevkloster mellem Viborg og Skive, en times kørsel herfra. Dernede på den gamle herregaard tæt ved Virksund skal det stykke skri-

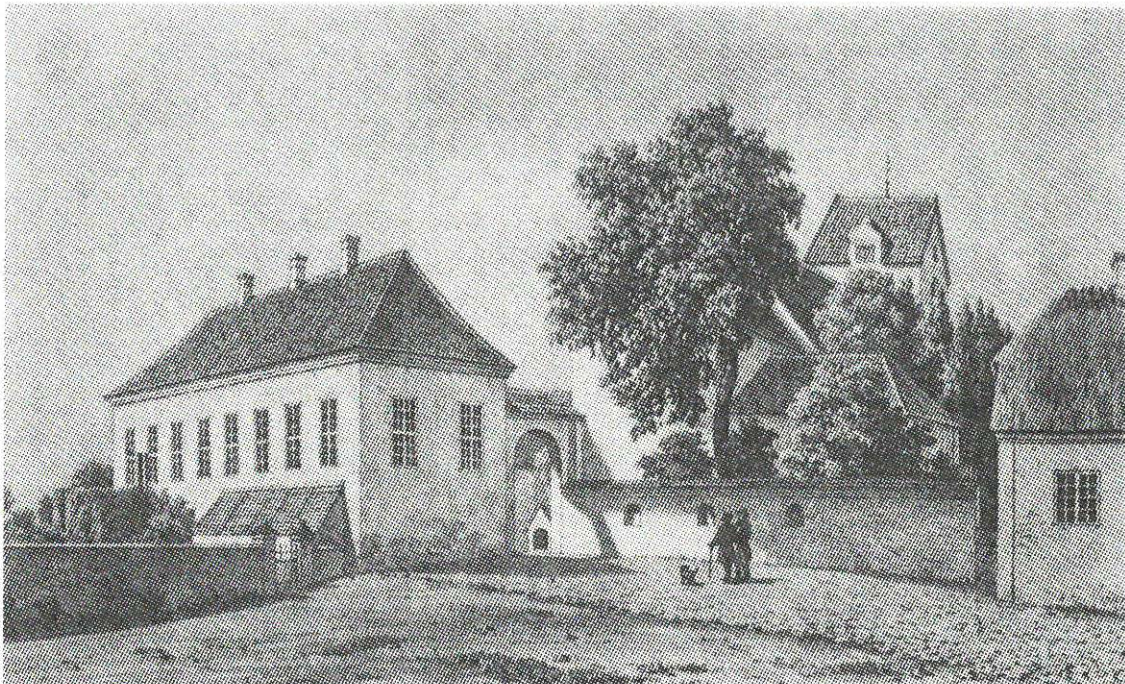
vearbejde gøres, som der ikke er blevet ro til hjemme i Tved.

Som Stille Bedste og hendes familie er jeg på flugt. Det er ikke sandflugten, der driver mig. Det er moderlige og husmoderlige forpligtelser, telefoner og sidestærke dagsordener. Det er kommunalt tilsendte papirer i stakkevis, vel at mærke stakke, der helst skal læses. Det er engagement i en række problemer, som i mine øjne så langt fra er ligegyldige.

– Ja, du kunne jo være ligeglad. Det var meget nemmere. Du kunne bage brød, strikke strømper, tage dine gulerødder op, klappe dine køer og kalve. Og så kunne du tage dig god tid til at skrive det, du skulle, så sættemaskinerne ikke nåede at blive truende. Ja, sandt for dyden, det ville være meget nemmere. Men nu er det Stille Bedste, det drejer sig om. Nej, egentlig ikke hende, hun døde jo i fjor og blev begravet i Sundby på Mors, Sidsel Klemmensdatter af Tveds.

En viljeanspændelse skal til, før jeg får mig selv drejet ind på sandflugts-sporet. Jeg følger de flygtende hjulspor over Mors, ned gennem Salling, men må så syd for Skive dreje fra mod nordøst. Lidt efter holder jeg ved det gamle klostres sorte gitterlåde. Den store kastanje ved gavlen af den hvide østfløj taber sine gyldne blade med samme dvælende ro,

Ørslevkloster set fra nord-øst (Litografi fra 1857 efter tegning af F. Richart).

som kastajnen gjorde det ved det nye røde rådhus i Thisted, da jeg kørte for en timestid siden. Bladenes falden, luftens blødhed. Så ens – og dog en verden til forskel.

Det er her, jeg skal pejle mig ind på Stille Bedstes efterkommere. Skrivemaskine, papir, madvarer til tre dages forbrug, slæbes ind.

I den lukkede borggård har de nedfaldne blade lagt sig ensartet og dekorativt. Døren, stor, tung og brunmalet, står åben. Belæsset med mit gods er jeg godt tilfreds med, at jeg ikke behøver at betjene mig af det smukt formede håndtag, der sidder mig i øjenhøjde.

Ørslevklosters særdeles livsnære og nutidige priorinde, Tove Borre, er ved at gøre klar til at tage hjem til mand og børn. De har ventet hende længe derhjemme. Og ringe en besked hjem, kan hun ikke. Her er nemlig ingen telefon. Her er heller ingen radio, ikke noget fjernsyn. Her er bare ro for folk, som har noget, de skal have udformet med deres eget hoved.

– Her er nøglerne. Så ses vi engang i mor-

gen. Du er da ikke ked af at være her alene? Tove har travlt med at komme hjem til ungerne. Jeg vinker beroligende til hende, da hun kører.

Så er jeg alene på Ørslevkloster. Mutters alene.

Den lukkede gårdsplads ligger hen i mørke. Nymodens pjank som en udendørs lampe ofres der ikke energi på. Det lyder som en svag puslen, når blade løsner sig og falder ned på de toppede brosten i mørket. Beroligende og godt. Så lukker jeg den store, tunge dør og låser den med en ganske lille nøgle. En stor, smedet slå lader sig ikke rokke ud af stedet. Den er sat ud af spillet af en hel flok søm. Altså må jeg sætte min lid til den lille nøgle.

Forresten kan det være ligegyldigt med den nøgle. Det er som om alle civilisationens sikkerhedsforanstaltninger er malplacerede her. Sin skæbne kan man alligevel ikke løbe fra. Nu skal jeg rigtig til at nyde stilheden og den

totalt uforstyrrede ro. Det er ikke hver dag, man har en herregård helt for sig selv, tilmed en herregård, der startede sin tilværelse som nonnekloster langt tilbage i 1200-tallet.

Hvor skal jeg hygge mig. Og hvor skal jeg arbejde! Forstyrrelser indefra, fra ens eget forvirrede hoved, er ingen undskyldning. Væk med regionplan og alt andet nutidigt kævl. Her gælder de store linier, ikke fremad, men bagud. Og hvor er det velgørende.

Med omhu indretter jeg mig i »Komtessens værelse« i sydfløjens østre ende. Mine ting kommer på plads, sengen bliver redt. Der skal være orden i sagerne. I morgen vil jeg plukke mig en buket til skrivebordet.

Nu skal det gøre godt med lidt aftensmad.

Mens alt andet bærer præg af fortiden, er køkkenet udrustet til brug i nutiden. Her er alt det grej, man skal bruge. Mens spejlæggene syder på panden, giver jeg mig i lag med at åbne den flaske rødvin, min betænksomme mand har stukket i min madkurv.

Det lyder som en rungende eksplosion, da proppen slipper flaskehalsen. Lyden forplanter sig under de høje lofter gennem samtlige tre fløje. Jeg står stille med flasken mellem knæene, mens lyden dør hen. Sådan lyder det altså, når man åbner en flaske på en herregård.

Jeg giver mig god tid til spejlæggene, sidder lidt og funderer ved voksdugen, mens fluerne summer oppe under loftet. Der højt, højt oppe ovenover lampelyset munterer de sig sommerligt op og ned ad ledningen, som ender fjernt i dunkelheden. Hernede er der lunt og godt. Deroppe må der virkelig være sommer.

Så er mit lille måltid forbi. Jeg vasker pænt op efter mig, slukker lyset og går ind til mig selv. Mine skridt lyder beslutsomt på de lange gange. Nu skal jeg læse, skrive og akklimatisere mig.

Jeg har kun siddet kort tid ved skrivemaskinen, da jeg hører toner, små stumper musik.

Skønt og frydefuldt. Men hvad kan det være?

Jeg klapper videre på min maskine. Det var nok ikke noget. Jo, der var det igen. Høje, klingre toner.

Jeg må vide, hvem de er, der spiller for mig, lytter ud ad døren. Ikke noget. Så stikker jeg hovedet ind i komtessens badeværelse. Tonerne kommer såmænd fra komtessens kæmpestore, fortidige bruser, der af og til slipper en dråbe mod det gule flisegulv. Bruseren spiller virkelig sin »water-music«, den sælsomme akustik spiller med, og jeg lytter med en kildrende fryd i øret.

Selv om vi har levet på nogenlunde samme midtjyske egn på samem tid har vi aldrig truffet hinanden, komtesse Olga Sponeck og jeg. Hun erhvervede Ørslevkloster i 1934 og fik 30 år senere sin lille urne nedsat under en kæmpestor gravsten tæt op ad klosterkirkens mur, kun nogle meter fra værelset, hvor jeg sidder ved skrivemaskinen.

Hun satte sit præg på den gamle herregård, satte livet ind på at bevare den. Nu sidder jeg i hendes soveværelse og hører hendes bruser dryppe. På forhøjningen henne under vinduet har hun haft sin stol. Jeg sætter mig på komtessens forhøjning i en kurvestol, der knager og brager. Månen lyser over tågen, der har lagt sig i den lave eng nedenfor hovedbygningen. Ovre på den anden bred af denne tåge-flod står de vældige bøge, komtessen har siddet og set over på fra sin forhøjning, når hun har kunnet unde sig en pause i bestræbelserne på at holde Ørslevkloster i live.

Der er helt, helt stille. Jeg vil gå mig en tur i østfløjen. Jeg går, hører kun mine egne skridt, dørhåndtagenes knirken, og knips fra lyskontaktter. Jeg lægger nakken tilbage og ser på loftmalerierne. De kommer ikke rigtigt til deres ret. De skal vente til i morgen. Små stumper er skallet af. Det ses som hvide gnister under loftet. De museumsfolk, der nu er

pietetsfulde brugere af Ørslevkloster, vil gøre en indsats for at få malerierne rensat og restaureret.

Jeg går videre gennem spisesal, bibliotek, dagligstue. I havestuen kan jeg ikke finde lyset og famler mig frem til den dobbeltfløjede havedør, der fører ud til stentrappen ved pæretræet. Døren er ikke låst, og kan heller ikke låses! Den har slået sig i det fugtige efterårsvejr. Jeg må leve med den åbne havedør, til en mand med værktøj kan tage sig af sagen. Men hvad, det er jo i grunden også lige meget. Her er simplethen ikke andet end fred.

Det er godt midnat, da jeg igen sætter mig til skrivemaskinen. Om en time holder jeg fri-kvarter igen. Så vil jeg gå en tur i vestfløjen. Timen indskrænker sig til tre kvarter. Så kan det være nok. Nu vil jeg have min nattevandring, og så i seng.

Vestfløjen er ikke så stilig som østfløjen. Den har ikke så mange dekorative detaljer, ingen døre med store, skønne messingbeslag, men den har om muligt endnu flere rynker i sit historiske ansigt.

Det er ikke mange timer siden, jeg var til møde om planlægning i den helt store stil, og så står jeg her på den nattestille stengang i det fordums kloster og føler planløsheden fejre en stor triumf. Havde nutidens urskov af love, regler og rammer været gældende op gennem tiderne, var Ørslevkloster aldrig blevet til.

Tiden og menneskers behov har i fællesskab skabt det, jeg nu står midt i. Her er sære nicher, uforklarlige skift i gulvbelægningen, her er riller og buer i murværket, her er trapper, der ender i det bare intet. Af en hel serie huse blev det gedigne bygningsværk den ubrydelige helhed Ørslevkloster. Det har taget 6-7 århundreder, måske mere. Her, hvor jeg står, har benediktiner-nonnerne holdt til, skiftende tiders overskudslagre fra den jyske adels ægte-skabsmarkeder. Så kom reformationen og satte

en anden skik på det, uden formentlig derved at mildne de enlige adelsfrøkners skæbne.

Senere gjordes Ørslevkloster til en hel landbrugsindustri med et folkehold på utroligt mange sjæle. Sikke et leben, der har været, systemer af rækkehuse til folk og fæ så sent som ved århundredskiftet. Og nu er her helt stille.

Jeg er nået så langt på min nattevandring, jeg kan komme. Er standset ved en stump trappe, der ender et sted inde i murværket, hvor klosterkirken begynder. Jeg kender det hele, har været her mange gange.

For næsten syv år siden stod jeg oppe i det kirketårn og oplevede graverens svedende besvær med at holde gang i klokken den stive time, der skulle ringes for vor døde kong Frederik. Det var en drøj tårn blandt dueklatterne i det råkolde kirketårn. Et vækkeur på blanke stålben stod i et af glamhullerne og udmøntede minde-ringningen i minutter.

Det var dengang. Og som dengang er det lys og skygge over murværkets knudrede flade, der får hånden til at løfte sig for at føle.

I en tid, hvor alverden bliver sat ind på at ensrette, harmonisere og jævne ud, er det en pragtfuld oplevelse at stå her med stengangens kølighed under hjemmeskoene og formelig kærtegne al den arkitektoniske selvstændighed med sine håndflader.

Nynnende lister jeg i seng i komtessens værelse. Klokken er over to.

Mit skriveri skrider fremad efter planen. Tilbage har jeg kun én af mine tre kloster-nætter samt en formiddag. Så skal sidste punktum være sat. Jeg har vænnet mig til mit store hus, har ikke behøvet at føle mig lukket inde, selv om der ikke er blevet megen tid til at se på omegnen. Det blev kun til en enkelt spadseretur hen til telefonboksen overfor købmanden i Hald. Mine opdagelsesrejser inden

døre har fyldt mig med frydefuld oplevelse.

Tredje aften slukker jeg lyset, fast besluttet på at vågne tidligt og lægge sidste hånd på mit skriveri. Det skal blive dejligt at komme hjem. Længe får jeg imidlertid ikke lov at sove, et par timer måske.

– Nu kommer hun og sætter sig i sin kurvestol, siger jeg i halvsøvn til mig selv.

Lyden fra stolen på forhøjningen bliver kraftigere og kraftigere. – Vel er det komtesens plads, men hun kunne godt sidde stille, så jeg kan få lov at sove. Jeg koncentrerer mig om at sove videre. Det knager og knirker. Jeg kigger hen til forhøjningen, men natten er tågemørk, månen borte. Jeg kan ikke se noget. Det er som samtlige kurvestolens strå vrider og vander sig. Det er lige ved at være for galt. Og jeg, som havde håbet på en nats god søvn. Til denne larm kan jeg ikke sove. Egentlig havde jeg tænkt, at det ville være hyggeligt at udveksle kloster-erfaringer med

nogle af de hendegangne, helst med komtesen, hvis livslange ensomhed på Ørslevkloster må pirre interessen for et menneskes skæbne. Men denne larm ved nattetid – –

Jeg rækker op og tænder arkitektlampen over min seng.

I samme sekund er det slut med knirkeriet på forhøjningen. Et åndeagtigt pust bevæger min lange morgenkjole i nichen, der tidligere var gennemgang til havestuen.

Der er fuldstændigt stille i komtesens værelse. Kurvestolen står lydefri på sin forhøjning. Morgenkjolen er atter faldet til ro på sin bøjle. Jeg falder i søvn igen.

Da jeg næste formiddag pakker mine ting sammen og bøjer mig efter det sorte låg til min skrivemaskine, er det pudret over med hvidt puds fra væggen. Ikke underligt, for det var netop her, hun passerede forbi – min natlige gæst.

Mette Fastrup.

De ventede trofast på hinanden

Kirstine Bro og Wilhelm Wachs

Skæbnen var hård mod dem, men de nåede at blive lykkelige, før døden skilte dem.

Kirstine Bro var kommet fra Nors til Thisted sammen med sine forældre, Maria og Lars Chr. Bro. De kom til at bo i den tidligere friskole i J. P. Jacobsensgade.

I 1921 blev Kirstine Bro inviteret på besøg hos en kusine i København. Kusinens mand

havde et bageri på Nygaardsvej. I bageriet traf Kirstine Bro en ung mand, der hed Wilhelm Wachs. Han var uddannet som møbel-polstrer, men var blevet ledig og havde måttet tage arbejde inden for bagerfaget.

Wilhelm og Kirstine blev forelskede i hinanden, og det endte med forlovelse, inden Kirstine rejste tilbage til Thisted. Glædestrå-

Lars Chr. Bro

* 4-5-1854 † 14-1-1935

Maria Bro f. Gade

* 21-3-1859 † 23-10 1953

A. Frederik Wilhelm Wachs

* 13-10-1891 † 30-3-1969

Kirstine Wachs f. Bro

* 12-3-1890 † 10-5-1978

lende fortalte den godt trediveårige Kirstine sine forældre om forlovelsen, men de satte sig imod forbindelsen.

Kirstine Bro ville ikke volde sine forældre sorg. Hun kunne vente på Wilhelm, og han lovede trofast at vente på hende.

– Jeg vil vente på dig, om det så skal blive i tyve år, skrev Wilhelm Wachs.

Da de tyve år var gået, var Kirstine Bros far død, men moderen levede endnu.

Mange år senere, da hendes mor var død, rejste Kirstine Bro til København og spurgte Wilhelm Wachs:

– Vil du stadig gifte dig med mig – og kunne du tænke dig at bo i Thisted?

Wilhelm Wachs sagde ja og ville også flytte til Thisted, selv om han på det tidspunkt drev

en møbelpolsterforretning. Den var han parat til at opgive, når han kunne få mulighed for at tilbringe sine sidste år sammen med sin ungdoms elskede.

Jeg så dem lykkelige og glade den 16. august 1957, da pastor Axel Sjølander viede dem i Thisted Kirke – på deres 36 års forlovelsesdag! Som ægtefolk flyttede de ind i brudens hjem, J. P. Jacobsensgade 21, overtaget efter moderen.

De havde nået pensionsalderen, men det blev dem forundt at leve omtrent tolv år sammen, inden den første af dem gik bort.

I Thisted Amts Tidende kunne man 1. april 1969 læse:

Min kære mand,

A. F. W. Wachs,

er i dag stille sovet ind, 78 år gammel.

Thisted, den 30. marts 1969.

Kirstine Wachs, f. Bro.

Wilhelm Wachs blev begravet på Nors Kirkegård ved siden af Kirstines forældre lidt nordvest for kirken.

Så længe kræfterne slog til, blev Kirstine Wachs boende i hjemmet i J. P. Jacobsensgade. Så kom hun på alderdomshjemmet i Vesløs.

I ni år levede Kirstine Wachs efter sin kære Wilhelm. Hun døde 10. maj i år og blev begravet ved sin mands side.

En skæbne var afsluttet.

Jørgen Miltersen.

Træd varsomt

Af Mette Fastrup

*Træd varsomt, når du træder,
du er så stor og stærk,
du er vort stolte samfund,
usårligt er dit værk.*

*Træd varsomt, når du træder,
med myndighed og magt
og frejdigt deklamerer:
Det sidste ord er sagt!*

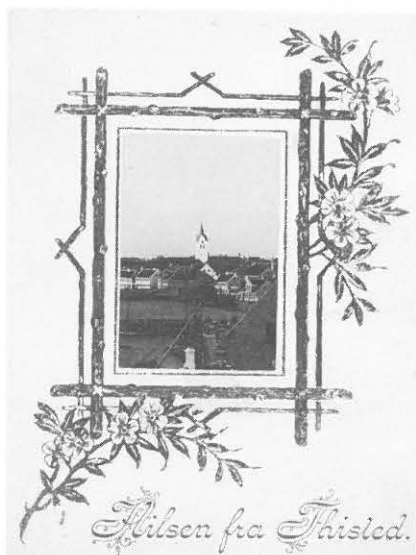
*Træd varsomt, når du træder,
vort samfunds mastodont.
Du skulle skabe tryghed
og ikke gøre ondt.*

*Træd varsomt, når du træder,
i hver en hjertesag.
Beløn ej vores tillid
med isnende bedrag.*

*Træd varsomt, når du træder,
og se dig lidt omkring,
for det, du tungt betræder,
er mennesker, ej ting!*

fra det gamle album

Det gamle fotografi af Thisted er småt og beskedent, men klart og smukt. Dertil yndefuldt indrammet af en blomstrende ranke. Denne hilsen fra Thisted er afgået med juleposten for længe siden. Derom vidner den utydelige, halv gotiske skrift på bagsiden. Meget er ændret siden da, men byens silhuet med kirken, hævet over havn og huse, er den samme.

Dette fotografi stammer fra et gammelt album, som Margrethe Sørensen, Heltborg, efterlod sig. Hendes kusine, Laura Dige, Fjordlystvej, Thisted, syntes, at det var en skam at smide det væk, og hun har overladt det til Jul i Thy. Men hun ved ikke, hvor billedet er taget eller hvem personerne er. Hvem kan hjælpe?

Frelsens Hær i Thisted arrangerede for et halvt århundrede siden en sommertur til den nu nedrevne pavillon ved Eshøj Plantage. Det var en stor dag for de mange deltagere. Turen foregik med hestevogn, og der var underholdning af Frelsens Hærs

orkester. Frida Søe Nielsen, Dragsbækvej 5, Thisted, oplyser, at damen i forreste række nr. 4 fra højre er jordemoder fru Kirstine Krogager, moder til Tjæreborg-præsten.

Snak nyt tøj med Dress-partner

midt byens hjerte

**Gælder det tryksager –
henvend Dem til...**

THISTED BOGTRYKKERI

Jernbanegade 15-17 . Telefon (07) 92 33 22

ALFA-LAVAL

MALKEMASKINER
RØRMALKEANLÆG
KØLETANKE
UDMUGNINGSANLÆG
VENTILATION
STALDINVENTAR m.m.

MANUS

MALKEMASKINER
RØRMALKEANLÆG
KARRUSELSTALDE

Vi gør arbejdet lettere for Dem

P. KOED Aps
THISTED

Tlf. (07) 92 16 22 og 92 14 10

STALDMEKANISERING

Salg – Service – Reservedele

MALLES
Støvsugere
SNEDSTED. Telf. 934082

MALLES
Symaskiner
SNEDSTED. Telf. 934082

MALLES
Barnevogne
SNEDSTED. Telf. 934082

Peugeot er sagen

fra

Cykelbørsen

Telf. 92 03 23

Giv gaver - giv ægte varer giv lædervarer

Vi kan anbefale os med alt i lædervarer – f.eks. dametasker – herretasker – skolemapper samt Piolet – kuffertter og rejsetasker – tegnebøger – punge – attachémapper og lynlås-mapper – paraplyer – samt dametasker – punge og tegnebøger i krokodille-, firben- og slangeskind samt mange andre ting til populære priser.

Deres læderhandler

På gensyn hos ...

Køcks Nielsen's Eftf.

v/ Grete og Henning Jensen
Vestergade 49 - Thisted - Tlf. 92 03 09

Esso Servicercenter

v/ Leif Hummelshøj

Vestergade 71 . 7700 Thisted

Telf. (07) 92 07 17

Brugsskunst og gaveidéer

GAVEMAGASINET

Nytorv . Telefon (07) 92 02 11

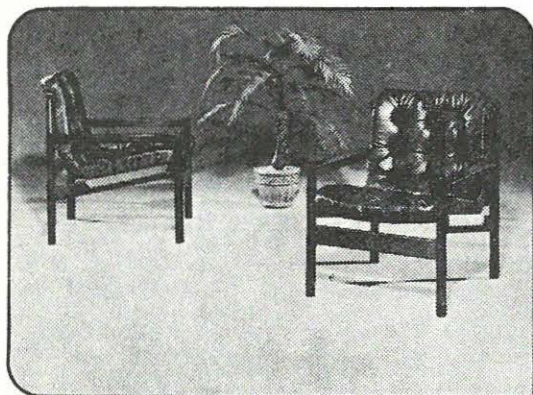
Mallings Konditori

v/ Ole Pallesen

Vestergade 32 . Telefon (07) 92 02 02

Se på tøj
i Frederiksgade

monopol

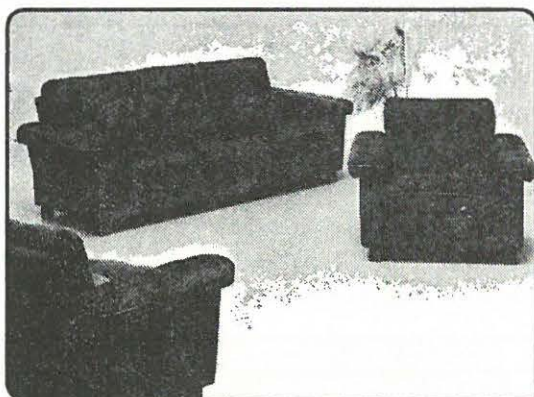

Stol som tegning, læder 840,-

Se vort udvalg
i tæpper samt
møbler
til alle priser

Sofa + 2 stole
med fløj 2328,-

Julegaver
Tæpper og møbler
for hele familien

Kan lev. som hjørne - velour 3042,-

TÆPPEHUSET

A/S Frøkjær MØBLER
TELEFON (07) 920466 KNUDSEN JERNBANEGADE - 7700 THISTED

Kom ind
og se
hvad vi har

TV RINGEN Arne Svendsen
GÅGADEN SERVICEAFD. } Tlf. 920077
Tilstedvej

**rigtige sko til
hele familien!**

skokøb Juul SKO
Vestergade 20 - Thisted

1000 TING

– alt i legetøj

A. O. GLAS, Idylvej

– alt i glas . Telf. 92 19 17

Marius Sørensen

Juvelér og guldsmed

Telefon (07) 92 00 23

har det største udvalg
i guld- og sølvvarer til
JULEGAVER

Chr Sørensens Tømmerhandel as

Thisted . Telefon (07) 92 33 11

GØL PØLSER

Poul H. Ladefoged

fedevarer en gros

Aabakkevej 6

telefon (07) 92 14 58

Privat: Markvænget 10a

Telefon (07) 92 57 76

KØKKENMILJØER – HVIDEVARER

De kan trygt
henvende Dem
hos

KANSTRUP
Toldbodgade 4 (Andelsbanken) 7700 Thisted
TLR (07) 924550

BRØD

FABRIKKENS
THISTED • TELF. 92 01 90

*- en
krumme
bedre!*

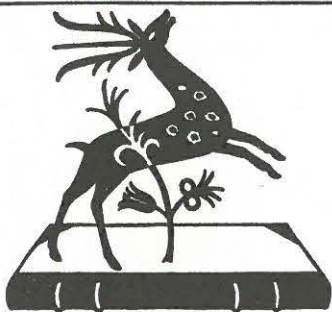
Calles Konditori

CARL EJNAR JACOBSEN

Storegade 8

Telefon (07) 92 01 60

TH. HJORTH

**Bogbinderiet,
der søger at følge med tiden**

Industrivej
7700 Thisted . Telefon (07) 92 12 44

Gælder det

*symaskine
støvsuger
opvaskemaskine*

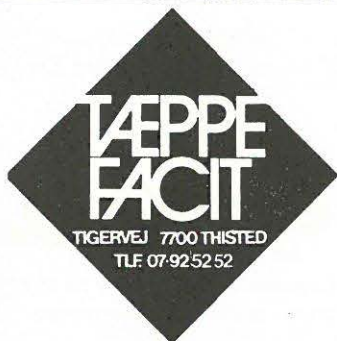
Spørg først i

Thisted Arbejderforening

BRUGSEN

i centrum

**Besøg vor SUPER-SLAGTER
– det betaler sig**

TIGERVEJ 7700 THISTED
TLF. 07-925252

**JENSEN &
LANGBALLE**

Telefon (07 92 33 44* – 92 33 92

DAM FOTO

Frederiksgade 8 . Tlf. 92 39 92

**Bøger af enhver art og til
ethvert formål**

BALLEBY'S BOGHANDEL

V/ NIELS ERIKSEN

STORE TORV 5 . TLF. (07)92 00 90
7700 THISTED

SØGAARD

**Køkkener
Garderobeskabe**

Få mere for Deres penge
Køb et Thisted produkt.
Telf. 92 29 22

Fabrik og udstilling:
Industrivej 34 . Thisted

comfort

Hans Olsen & Søn

Industrivej . Telf. 92 03 00
Åben 9 - 17.30 . Lørdag 9 - 12

**VVS Specialbutikken -
med installationservice**

Tøjet får vi i

Gågaden . Telefon (07) 92 11 52

HUSK:

Duge
og udstyr finder De
i et
smukt udvalg hos

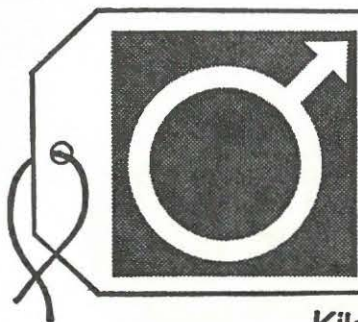

Gågaden . Telefon (07) 92 09 77*
Byens eneste specialforretning

Aps brdr. **W**hansen

THISTED **ELKØB** CENTER

VESTERGADE 84 . TELEFON 92 27 00 . 7700 THISTED

**Gaver der
glæder**

-år efter år!

Kik ind til fag-isenkræmmeren

Specialforretningen har det

Kig ind i

Thisted Værktøjsmagasin

Knud Mortensen

&

Frank Pedersen

Storegade 10 · Telefon 92 04 00

**Glædelig jul
og
godt nytår**

- bliv kunde i

**A/S HANDELS- OG LANDBRUGS-
BANKEN I THISTED**

Den lokale bank!

*Et centrum
for ure og briller*

ERIK NIELSEN

Storetorv · Thisted · Telefon (07) 92 10 32

»Der hvor uret drejer«

Herre- og drengetøj

KJÆR

VESTERGADE 34 · TLF. 920536

KLIT VASK

VASK - RENS - LEJE

Udlejning af
KITLER, SENDELINNE,
DÆKKETØJ og HÅNDKLÆDER
til private, institutioner og hoteller.
En gros salg af rengøringsmidler.

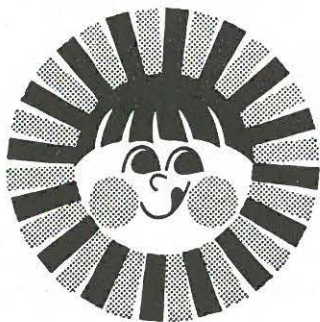
DRAGSBÆKVEJ . TELEFON 92 05 88*

Henter og bringer overalt

dlø

Center . Thisted

Telefon (07) 92 14 55

Polar is

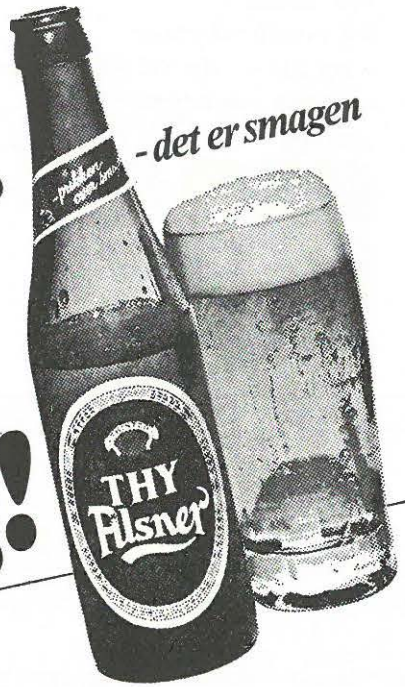

Cykler - Knallerter

EGON HANSEN

Østergade 3 . Telefon 92 15 89

jeg siger
THY
hver dag!

Tryghed ved køb - så er det hos EXPERTEN

Vær
prisbevidst
køb hos

expert

v/ E. Vestergaard

Vestergade 21 . Thisted . Telefon 92 18 42

Hovedgaden 60 . Snedsted . Telefon 93 41 98

ALT i

dekorationer
kranse
brudebuketter
gaveartikler

Toves Blomster

Vestergade 82 . Telefon (07) 92 02 22 . 7700 Thisted

NY BIL?
*Vi rustbeskytter
- og giver op til 10 års garanti
uanset vogntype*

Thisted Tectyl Service

v/ Erik Østergaard

Industrivej 25 . Telefon (07) 92 25 05

Musikcentret J/s

INTERNATIONAL BOOKING

V/ KNUD ERIK PEDERSEN OG VERNER SCHYTTE

JERNBANEGADE 7
7700 THISTED
(07) 92 31 85
(07) 92 39 30

ORKESTRE
&
SOLISTER

*Der er 180 tøjeksperter i Danmark
i Thisted er det*

BEKLÆDNINGSMAGASIN . THISTED . HANSTHOLM

Julegaver

**Smukke ting
i stort udvalg finder De
hos**

Julegaver

Brix Andersen, guldsmed

Gågaden . Telefon (07) 92 10 02

**Sko til alle
børnesko
damesko og
herresko**

hos

Nielsens skotøjsforretning

Aagade 9 . Thisted

min far
sparer op
til mig på
børneopsparing
og trækker fra
i skat

-hvad gør din far?

El-installationer
og servicearbejder
af enhver art

**En god kontakt
døgnet rundt**

Smart og moderigtigt
pige- og drengetøj

Nora
BØRNETØJ

NYTORV . THISTED . TLF. 92 29 25

RING EFTER EN
**GARDIN
BUS**

Se gratis ca. 600 lange gardinlæng-
der hjemme i Deres egne stuer

Telefon 92 24 44

Det er os med gardinbusserne

SINUS®

-en julegave der varmer helt ned i tæerne...

SINUS® alle årstiders dyne med varefakta

SINUS®
sommer-sval

Sinus sommer-sval er velegnet til de lune nætter, eller hele året rundt, til dem der altid har det varmt....

- 450 g gåsedun
Rød varedeklaration
- 550 g andedun
Rød varedeklaration

SINUS®
helårs-lun

Som navnet siger er det en dyne, langt de fleste har det rart med hele året. Hverken for "kold" eller for "varm" - men helårs-lun

- 650 g gåsedun
Rød varedeklaration
- 750 g andedun
Rød varedeklaration
- 900 g andedun/
små fjer
Blå varedeklaration

SINUS®
vinter-varm

Forfrosne sjæle er der såmænd mange af, nogle mennesker vil gerne have det lidt varmere om natten - for dem er Sinus vinter-varm ideel

- 750 g gåsedun
Rød varedeklaration
- 950 g andedun/
små fjer
Blå varedeklaration

Chr. Søndergaard
THISTED TLF. 922200
SPECIALISTER I SENGE-UDSTYR

Kr. 22,50